

STATEN, KAPITALET ELLER MEDBORGAREN

– vem finansierar civilsamhället?

2026

Fremia

Sveriges **Föreningar**

IDEELL
ARENA

IDEELL
KULTUR
ALLIANS

IDEELLA SVERIGE

STUDIEFÖRBUNDE

giva
SVERIGE

Branschorganisationen
för tryggt givande

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord.....	2
Introduktion	3
Vem finansierar civilsamhället?	3
Metod.....	4
Det civila samhället i statistiken.....	4
Civilsamhällets funktioner.....	5
Slutsatser och strategiska implikationer	6
Civilsamhället är i huvudsak privatfinansierat	6
Demografiska förändringar påverkar verksamhet och resurser	7
Medlemskapets roll förändras?	7
Förändrad syn på civilsamhällets roll	8
1. Civilsamhällets förutsättningar	9
Sammanfattning och diskussion	9
1.1 Samhällsekonomin	10
1.2 Demografin.....	13
1.3 Politiska förändringar	15
2. Civilsamhällets utveckling	19
Sammanfattning och diskussion	19
2.1 Civilsamhällets storlek.....	20
2.2 Civilsamhällets övergripande finanser	27
Stor skillnad mellan olika typer av verksamhet	29
Intäkter från det offentliga fördelar sig ojämnt	30
De ideella föreningarna och stiftelser	33
Rekreation och kultur.....	33
2.3 Ledarnas syn på framtiden	36
3. Civilsamhällets finansiärer	40
Sammanfattning och diskussion	40
3.1 Staten	41
Kommuner och regioner	44
3.2 Kapitalet	47
Förväntningar på näringslivet	47
Näringslivet som givare	48
Näringslivet som sponsor	50

Organisationernas egna kapital.....	51
3.3 Medborgaren	52
Medborgaren och det ideella arbetet.....	52
Medborgaren som finansiär	54
Om rapporten.....	58
Bilaga 1	59
Kontakt	60

Förord

Civilsamhället består av en mångfald av organisationer med olika uppdrag, verksamheter och finansieringsmodeller. För vissa organisationer är offentlig finansiering avgörande. För andra kommer merparten av resurserna från medlemmar, deltagare, givare, företag eller stiftelser. Att tala om civilsamhällets finansiering som om den såg likadan ut överallt riskerar därför att ge en alltför förenklad bild.

Syftet med denna rapport är just att ge en mer nyanserad förståelse av hur civilsamhället finansieras och hur finansieringen förändras över tid. Finansieringen beskrivs ur olika perspektiv och visar hur utvecklingen skiljer sig mellan olika delar av civilsamhället. Vår ambition är att rapporten kan bidra till ett mer faktabaserat samtal om civilsamhällets villkor och fungera som ett underlag för strategiska beslut hos organisationer, finansiärer och offentliga aktörer.

Detta är tolfte året vi sammanställer statistik och data för att ge en bild av förutsättningarna för civilsamhällets finansiering. För andra gången gör vi det i också samverkan med en bred konstellation av paraplyorganisationer för att i högre grad både spegla den bredd av organisationer som utgör civilsamhället och vara till nytta för dem.

I förra årets rapport djupdök vi i den kommunala finansieringen av ideella organisationer. I årets upplaga har vi bett SCB ta fram detaljerad statistik kring organisationsformer och verksamhetsområden. Detta gör det möjligt att ge en mer nyanserad bild av civilsamhällets finansiering och synliggör att civilsamhället i huvudsak finansieras av hushållen. Samtidigt blir det tydligt att förutsättningarna skiljer sig kraftigt mellan olika verksamheter och organisationsformer. Rapporten belyser också hur förändringar i demografi, samhällsekonomi, politik och människors engagemang påverkar finansieringen.

Jag vill rikta ett stort tack till våra partners Fremia, Ideell Arena, Ideell Kulturallians, Ideella Sverige, Studieförbunden och Sveriges föreningar. Tillsammans kan vi göra så mycket mer! Men det är tack vare Johan Sverker och Mårten Palmefors som det faktiskt blivit en rapport, så ett varmt tack till er för att ni guidat de samverkande organisationerna genom arbetet och bearbetat underlag och material.

Vår förhoppning är att den här rapporten bidrar till att bygga upp kunskap om civilsamhället och dess förutsättningar men också att du som läser den blir inspirerad och får med dig nya infallsvinklar och insikter som bidrar till att stärka civilsamhället i Sverige.

Stockholm i juni 2026

Charlotte Rydh
Giva Sverige

Introduktion

Vem finansierar civilsamhället?

Frågan om vem som finansierar civilsamhället har inget enkelt svar. Om vi ser samhället som indelat i fyra sektorer; offentlig sektor (staten), företagssektorn (kapitalet), hushållen (medborgarna) och ideell sektor (civilsamhället) är det korta svaret att finansieringen kommer från alla fyra. Hur balansen från dessa sektors finansiering ser ut varierar dessutom mellan olika delar av civilsamhället.

Svaret beror också på vad vi menar med civilsamhället. Med en bred definition, baserad på associationsform, omfattar civilsamhället en stor och heterogen grupp organisationer, exempelvis aktieföretag som drivs utan vinstintresse, bostadsrättsföreningar, samfälligheter och arbetslöshetskassor. En smalare definition skulle kunna innefatta bara ideella föreningar, stiftelser och trossamfund. I denna rapport används därför flera olika definitioner för att ge en så heltäckande bild som möjligt.

Även med verksamhetens innehåll som utgångspunkt varierar finansieringsmodellerna kraftigt. Organisationer inom välfärdsnära verksamheter som vård, omsorg och utbildning tar ofta sin utgångspunkt i offentlig finansiering, genom upphandling, uppdrag eller ersättning för utförda tjänster. Inom andra delar av civilsamhället, som internationellt bistånd eller socialt arbete, spelar gåvor från allmänheten och stöd från stiftelser en större roll. Samtidigt finns medlemsbaserade organisationer, inom till exempel idrott, friluftsliv och kultur, där medborgarna genom medlems- och deltagaravgifter samt ideellt arbete står för huvuddelen av resurserna.

För att fördjupa kunskapen kring civilsamhällets finansiering har organisationerna bakom rapporten gett SCB i uppdrag att dela upp statistiken efter organisationsformer och verksamhetsområden. Detta gör det möjligt att ge en mer nyanserad bild av civilsamhällets finansiering och synliggör de stora skillnaderna mellan olika delar av sektorn.

Staten är en viktig finansiär och står för omkring en tredjedel av den totala finansieringen av civilsamhället, exklusive företag och bostadsrättsföreningar. Finansieringen är dock mycket ojämnt fördelad och för stora delar av civilsamhället är den offentliga andelen betydligt lägre.

Kapitalets roll är mer svåråtgångad. Företag och stiftelser står formellt för en relativt liten del av den totala finansieringen, men ökar om de företagsanknutna stiftelserna inkluderas. Därtill kommer filantropiskt givande från företagare, som formellt redovisas som bidrag från hushållen men vars förutsättningar har skapats inom företagssektorn. Detsamma gäller sannolikt en del av de testamenterade medel som tillfaller civilsamhällesorganisationer.

Medborgarna står för den klart största delen av civilsamhällets samlade resurser. Framför allt genom ett stabilt och omfattande ideellt arbete. Men även om endast de finansiella resurserna beaktas står medborgarna för de största bidragen i stora delar av civilsamhället.

Medlemsavgifter är en viktig komponent, men ännu viktigare är avgifter för att på olika sätt delta i verksamheten. Denna andel tycks öka över tid, vilket kan ses som ett uttryck för en utveckling där människor i högre grad deltar som kunder/deltagare än som medlemmar.

Metod

Det civila samhället i statistiken¹

Det civila samhället omfattar många olika typer av organisationer. Utgångspunkten för SCB klassificering är att organisationerna ska vara självständiga juridiska personer, privat kontrollerade och icke-vinstdrivande. Civilsamhällets organisationer kan ha många olika juridiska former. Ideella föreningar, stiftelser, trossamfund och samfälligheter är de vanligaste, men även bostadsrättsföreningar, arbetslöshetskassor samt vissa aktiebolag och ekonomiska föreningar kan ingå i civilsamhället om de uppfyller dessa villkor.

Stiftelser och ideella föreningar som är offentligt kontrollerade eller ger service eller stöd till privata företag räknas i detta sammanhang inte till civilsamhället. Exempel på de senare är arbetsgivar- och branschorganisationer som kontrolleras av bolag. Det är alltså inte enbart den juridiska formen som avgör om en organisation ingår i denna klassificering.

Denna rapport utgår till stor del från SCB:s undersökning *Organisationernas ekonomi*. I den ingår de organisationer som i första hand betjänar hushållen på olika sätt. Det gäller dels organisationer som tillhandahåller tjänster främst till sina medlemmar eller allmänheten, såsom idrotts- och kultur, studieförbund, trossamfund, samfälligheter, fackförbund och akassor, dels olika typer av organisationer som bedriver hjälp-, bistånds- eller stödverksamhet. Av tradition gör SCB en särskild sammanställning av Svenska Kyrkans ekonomi, vilket innebär att den inte ingår i *Organisationernas ekonomi*. Undersökningen omfattar knappt två tredjedelar av de ekonomiskt aktiva organisationerna och drygt 40% av heltidstjänsterna inom sektorn.

Det civila samhället är dock större än det som fångas i *Organisationernas ekonomi*. Bland annat ingår vissa aktiebolag och ekonomiska föreningar som ägs eller kontrolleras av civilsamhällsorganisationer. Många av dessa är utförare av välfärdstjänster. Även bostadsrättsföreningar ingår, eftersom de visserligen bedriver näringsverksamhet, men inte har ett vinstsyfte, utan ska tillhandahålla bostäder till sina medlemmar.

Vilken av dessa avgränsningar som används anges i källhänvisningar till respektive figur och tabell.

När vi redovisar ekonomiska värden utgår de från olika perspektiv.

- **Intäkter till civilsamhällets organisationer**

Här utgår vi från organisationernas resultaträkningar och ekonomiska rapportering. Exempel på källor är SCB *Organisationernas ekonomi* samt data från Giva Sverige

¹ Stycket bygger på SCB:s Meddelande i samordningsfrågor om Sveriges officiella statistik, MIS 2014:1

och Svensk Insamlingskontroll.

- **Utbetalningar till civilsamhället**

Här utgår vi från den aktör som betalar, oavsett om det gäller offentliga bidrag, köp eller privata sponsormedel. Exempel är SCB COFOG och data om kommuners och regioners redovisningar.

- **Budgeterade medel till civilsamhället**

Här utgår vi från statsbudget och regleringsbrev och beskriver hur stora medel som avsätts för olika ändamål eller kategorier av organisationer inom civilsamhället. Ett exempel är Fremias sammanställning av regleringsbrev.

Syftet är att ge en mer heltäckande bild av civilsamhällets finansiering. Det innebär samtidigt att siffror som redovisas utifrån olika perspektiv inte alltid är direkt jämförbara. Ett exempel är att budgeterade statliga bidrag inte alltid motsvarar de belopp som faktiskt betalas ut.

Civilsamhällets funktioner

Ett annat sätt att dela in civilsamhället är utifrån den funktion de fyller. I denna rapport, liksom i många andra sammanhang, skiljer vi mellan tre funktioner²:

Röst (påverkan):

Civilsamhället som bärare av åsikter, intressen och kritik - en kraft som påverkar politik, opinion och samhällsutveckling. Fokus ligger på demokrati, påverkan och ansvarsutkrävande. Exempel är fackförbund och rättighetsorganisationer.

Service (tjänster och utförande):

Civilsamhället som leverantör av välfärd, stöd och konkreta insatser till individer och grupper. Fokus ligger på att lösa problem, leverera tjänster och genomföra verksamhet. Exempel är idrottsföreningar, stadsmissioner och studieförbund.

Gemenskap (skapa sammanhang):

Civilsamhället som skapare av tillhörighet, sociala nätverk och mening. Fokus ligger på att skapa gemenskap, identitet och socialt kapital. Exempel är körföreningar, bygdegårdar, trossamfund och scoutkårer.

I praktiken överlappar dessa funktioner ofta varandra på organisationsnivå. En kvinnojour erbjuder exempelvis skydd och boende till kvinnor i utsatta situationer (service), driver opinion och verkar för lagstiftning som stärker skyddet mot våld (röst) samt skapar stödgrupper och social gemenskap (gemenskap).

² Se exempelvis Filip Wijkström, Stockholm Center for Civil Society Studies.

Slutsatser och strategiska implikationer

Denna rapport identifierar flera faktorer som kan ha betydelse för strategiska beslut hos civilsamhällets organisationer. Faktorerna berör olika organisationer på olika sätt, men sammantaget pekar de på ett antal strategiska frågeställningar som alla bör analysera och ta ställning till.

Civilsamhället är i huvudsak privatfinansierat

När den data som SCB särskilt tagit fram för denna rapport analyseras, framträder en bild som tidigare inte varit tydlig. Exkluderas a-kassor, statsbidrag till högstskolor i stiftelseform, skol- och förskolepeng till ideella föreningar och stiftelser som driver skola/förskola som huvudsaklig verksamhet samt folkbildningens organisationer, finansieras civilsamhället till 84 % av olika privata källor.

Den privata finansieringens betydelse har dessutom ökat över tid, från 82% år 2017. Det är en liten men tydlig ökning. Samtliga privata intäktskällor har vuxit snabbare än den offentliga finansieringen, både i absoluta och relativa tal. Den största ökningen finns i posten *Mottagna bidrag, gåvor och transfereringar från andra än offentlig sektor*, som har ökat med drygt 7 miljarder kronor, motsvarande 45%, på sex år. Under samma period ökade de offentliga intäkterna med drygt 2 miljarder, eller 11%. För den största delen av civilsamhällets organisationer var offentliga intäkter 2023 den minsta komponenten i finansieringsmixen, bortsett från posten övriga rörelseintäkter.

Rörelsen mot ökad privat finansiering är tydlig. Om det beror på förändrade strategier hos civilsamhällets organisationer, minskat offentligt åtagande, ett ökat privat engagemang främst från hushållen eller en kombination av dessa faktorer är svårt att veta.

En ökad privat finansiering innebär emellertid både risker och möjligheter. En risk är att grupper med svagare ekonomi kan få svårare att delta. En annan att organisationer i högre grad måste anpassa sin verksamhet till vad som efterfrågas på en konkurrensutsatt givar- eller deltagarmarknad. Samtidigt innebär gåvor, bidrag och sponsring möjligheter att bredda engagemanget, vilket rätt hanterat kan stärka civilsamhällets organisationer.

Utvecklingen 2024 med rekordlåga privata rörelseintäkter kan visa på vikten av att ha en beredskap att justera för inflation och hitta metoder för att be hushållen om större gåvor och/eller höjda medlems- och deltagaravgifter.

Utvecklingen kan samtidigt ses som en anpassning till en bredare samhällstrend där en allt större del av samhällets ekonomiska resurser finns hos företag och hushåll. Med växande behov av offentliga resurser för välfärd, drivet av demografiska förändringar, försvar och

klimatomställning, är det sannolikt att konkurrensen om offentliga medel kommer att öka. För många organisationer kan det därför vara strategiskt klokt att stärka sin förmåga att attrahera privat finansiering.

Den överlägset största resursen som hushållen bidrar med är emellertid det ideella arbetet. Ungefär hälften av den vuxna befolkningen arbetar ideellt, en siffra som varit stabil under flera decennier. Att finna former att skapa och bibehålla engagemang och vilja till ideellt arbete är en av civilsamhällets nyckelutmaningar.

Demografiska förändringar påverkar verksamhet och resurser

En viktig förändring i den demografiska utvecklingen handlar om minskande barnkullar och ett ökat antal äldre. Detta är på inget sätt nytt, men utvecklingen accelererar. Om bara 15 år kommer det att finnas ca 230 000 färre personer i åldern 6–20 år och ungefär lika många fler som är 70 år och äldre. Dessutom är det stora skillnader mellan olika delar av landet. De större städerna har generellt en högre andel yngre och en lägre andel äldre än landsbygden och mindre orter.

Det är uppenbart att detta kommer att påverka förutsättningarna för de många organisationer som har barn och unga respektive äldre som målgrupper. Det ger också förändrade förutsättningar för rekrytering av ideellt arbetande och förtroendevalda.

Skillnaderna i utveckling mellan större städer och övriga delar av landet kan påverka maktförhållanden och resursfördelning inom civilsamhällets organisationer, något som behöver hanteras för att bibehålla sammanhållning och engagemang i hela landet.

Organisationer bör därför analysera vilka möjligheter och hot demografiska förändringar innebär för den egna verksamheten och finansieringen.

Medlemskapets roll förändras?

Antalet ideella föreningar växer snabbare än befolkningen. Det tyder på att intresset för att engagera sig i föreningsform, med medlemskap som grund, ökar. Finansieringen visar dock en långsam men tydlig förskjutning från intäkter via medlemsavgifter till deltagaravgifter och gåvor. Möjliga förklaringar kan vara att medlemsavgifter är låga eller inte har höjts i takt med inflationen men det kan också vara ett tecken på ett skifte mot mer försäljning och deltagaravgifter, en slags "kundifiering" av medlemmar och andra engagerade.

I MUCF:s undersökning om villkoren för föreningar har det under flera år rapporterats att bristande medlemsengagemang är en större utmaning än ekonomi eller offentliga bidrag. Det är möjligt att ett ökat fokus på medlemmar som "kunder" också innebär att de agerar som kunder. Styrelser som upplever att engagemanget brister slutar kanske försöka engagera medlemmarna och i stället hämta modeller och normer från näringslivet där kund-leverantörsförhållandet står i centrum för sin styrning. Systemet blir då självförstärkande och föreningslivet förändrar successivt karaktär.

Hur ser vi på medlemskapet i vår organisation? Vad innebär det på sikt för rekryteringen av styrelser och ideellt arbetande? Vad innebär det för synen på engagemang? Har vi den situation vi önskar eller följer vi med en allmän utveckling? Detta är exempel på frågor som

alla medlemsbaserade organisationer bör ställa sig och använda svaren som grund för strategiska beslut.

Förändrad syn på civilsamhällets roll

Att föra offentliga resurser till civilsamhället har alltid varit en politiserad fråga, men om det tidigare rått en relativt bred samsyn på civilsamhällets roll och finansiering, har de senaste åren präglats av snabbare förändringar av de politiska uppfattningarna om vilken typ av civilsamhälle som bör stödjas. Förändringar i de offentliga prioriteringarna innebär nya förutsättningar för att leda och styra ideella organisationer effektivt och långsiktigt.

En tydlig förändring som framför allt syns i statens budget är att det totala stödet i reala termer minskar. Inom vissa områden, som kultur och bistånd, är minskningen tydlig, medan andra områden med nära koppling till statens kärnverksamhet, exempelvis försvar och kriminalvård har fått reellt ökade offentliga resurser de senaste åren. I ett läge där statens prioriteringar i högre grad riktas mot försvar, säkerhet och beredskap, samtidigt som den offentliga sektorns andel av landets resurser minskar, uppstår frågor om civilsamhällets framtida finansieringsstrategier och bör leda till eftertanke hos civilsamhällets organisationer.

Hur ska denna förändring av offentliga prioriteringar hanteras? Ska nya finansieringsformer sökas? Ska verksamheten förändras? Hur ska de organisationer som får ökade resurser hantera kraven på ökad kapacitet? Hur långsiktigt är det nuvarande offentliga stödet? Vill det samlade civilsamhället ha stabila förutsättningar eller tydliga möjligheter till tillväxt? Vilka värden hos civilsamhället bör lyftas fram som argument till privata och offentliga beslutsfattare?

1. Civilsamhällets förutsättningar

Sverige och dess civilsamhälle påverkas av många samtidiga förändringar. Samhällsekonomin, omvärldsläget, demografisk utveckling och politiska beslut påverkar på olika sätt de förutsättningar som civilsamhället verkar under. Det här kapitlet sammanfattar utvecklingen inom dessa områden och några av de utmaningar som kan följa.

Sammanfattning och diskussion

Samhällsekonomiska förändringar och demografiska skiften påverkar civilsamhällets verksamhet och finansiering. Under lång tid har hushållens disponibla inkomster ökat snabbare än både BNP och skatteintäkterna, vilket har inneburit att en allt större andel av samhällets resurser samlats hos hushållen. Trots denna historiska resursförskjutning har de offentliga bidragens andel av civilsamhällets finansiering varit relativt stabil.

Under de kommande åren väntas försörjningskvoten öka, vilket innebär att färre personer i arbete ska försörja fler barn, unga och äldre. Utvecklingen ser dock olika ut i olika delar av landet. Storstadskommunerna har generellt en lägre försörjningskvot, medan många glesbygdskommuner har betydligt högre nivåer. Det riskerar att öka pressen på offentliga finanser, särskilt i kommuner med svag befolkningsutveckling och hög andel äldre.

De senaste åren har, förutom pandemi och inflation, präglats av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge. Geopolitikens återkomst, med krig och ökande spänningar mellan stormakter, har påverkat de politiska prioriteringarna. Detta syns tydligt i statsbudgeten. År 2019 var området säkerhet och suveränitet mindre än området civilsamhälle, år 2026 är det istället nästan fyra gånger större.

Samtidigt genomgår Sverige en demografisk förändring som på sikt omformar civilsamhällets förutsättningar. Befolkningstillväxten avtar samtidigt som skillnader mellan olika delar av landet ökar. Medan storstadsregionerna fortsätter att växa, minskar befolkningen i många mindre orter och landsbygdsområden. Åldersstrukturen förändras också, där gruppen 6–20 år väntas minska med 12% under det kommande dryga decenniet medan gruppen 70 år och äldre ökar med nästan 20%. Även dessa förändringar varierar mellan olika kommuner.

Alla dessa förändringar påverkar civilsamhället och manar till eftertanke och strategiska vägval som ser olika ut för olika delar av civilsamhället.

Försörjningskvoten påverkar kommunala och till viss del statliga resurser och därmed alla organisationer som har offentliga medel som en del av sin finansiering.

Föreningar som har barn och unga i fokus påverkas av en krympande målgrupp, medan den växande gruppen äldre kan skapa nya möjligheter för både ideellt engagemang och utveckling av verksamheter och tjänster.

Vad innebär så här stora demografiska förändringar för framtida prioriteringar hos politiska och privata beslutsfattare? De växande skillnaderna mellan kommuner kan få betydelse för civilsamhällets organisering, finansiering och förmåga att upprätthålla nationell sammanhållning inom organisationer.

Den ekonomiska och säkerhetspolitiska utvecklingen innebär samtidigt att konkurrensen om offentliga medel sannolikt kommer att öka. I ett läge där statens prioriteringar i högre grad riktas mot försvar, säkerhet och beredskap, samtidigt som den offentliga sektorns andel av landets resurser minskar, uppstår frågor om civilsamhällets framtida finansieringsstrategier och bör leda till eftertanke hos civilsamhällets organisationer. Bör strategin för finansiering förändras? Vilka värden hos civilsamhället bör lyftas fram som argument till privata och offentliga beslutsfattare?

En annan tydlig tendens är att civilsamhällets organisationer prioriteras ned i relation till flera andra områden och att statens stöd uttryckt i fast penningvärde i budgetar har minskat de senaste åren.

Den politiska styrningen har också förändrats, med en tydlig förskjutning i stödstrukturen. Medan röstbärande organisationer, såsom konsument- och fredsorganisationer, har fått minskade anslag eller inga anslag alls, har stöd i större utsträckning riktats till organisationer med fokus på service kopplat till att bidra till konkreta samhällsutmaningar som försvar, kriminalitet och hemlöshet. Den politiska viljan som den uttrycks i budgetprioriteringar är att civilsamhället i högre grad ska vara leverantör av tjänster.

Det står klart att civilsamhällets organisationer behöver navigera i ett strategiskt landskap där demografiska skiften, ekonomiska förskjutningar och politiska prioriteringar påverkar verksamhetens långsiktiga förutsättningar.³

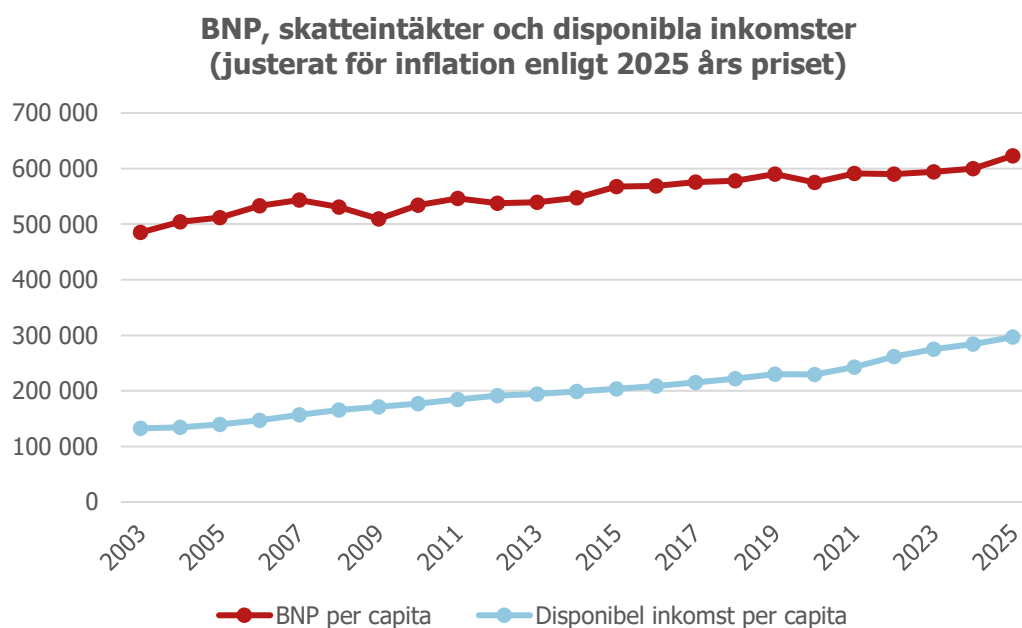
1.1 Samhällsekonomin

Enligt Finansdepartementets prognos väntas den svenska ekonomin växa under de kommande åren. Tillväxten bedöms bli relativt stark under 2026 för att mattas av något under 2027 och 2028. Samma källa visar att offentlig sektors finansiella sparande kommer att vara negativt de kommande åren, även om lån till försvarsutgifter och stödet till Ukraina

³ Notera exempelvis en krönika i Försvarets Forum 01/2026 där Mikael Malm på Försvarsmaktens totalförsvarssektion pekar ut civilsamhället som totalförsvarets första försvarslinje

exkluderas⁴.

Prognosen utgår också från att inflationen stabiliseras kring Riksbankens inflationsmål på två procent. Jämfört med de senaste årens lågkonjunktur bör de närmaste åren bära på bättre samhällsekonomiska förutsättningar.

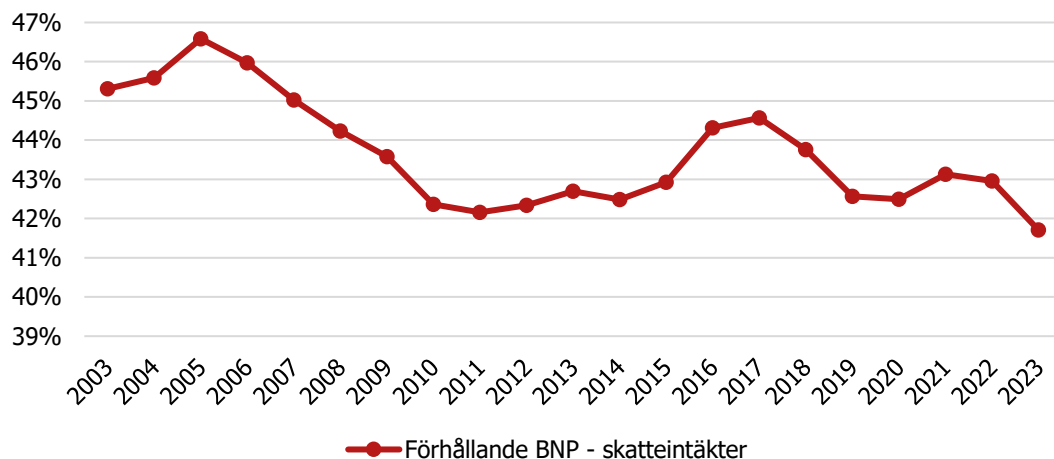

Figur 1. Källa: SCB 2026

Förskjutningen av resurser från offentlig till privat sektor illustreras av skattekvoten som visar på förhållandet mellan de totala skatteintäkterna och BNP. Som framgår av diagrammet nedan är skattekvoten trendmässigt sjunkande från början på 2000-talet. Det innebär att privat sektor innehar en större andel av totala finansiella resurser i samhället i relation till offentlig sektor.

⁴ <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/finansdepartementet/statens-budget/prognoser/>

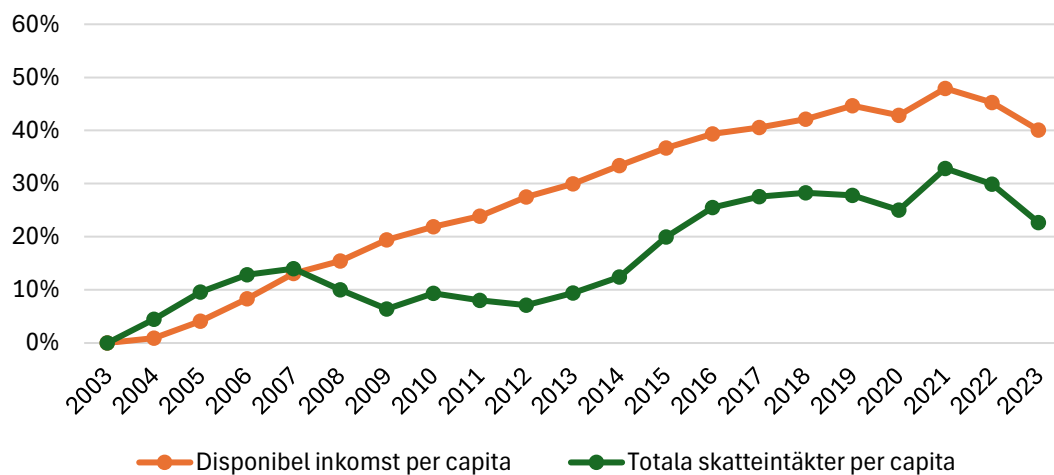
Förhållande mellan BNP och totala skatteintäkter, 2003 - 2023

Figur 2. Källa: SCB 2025

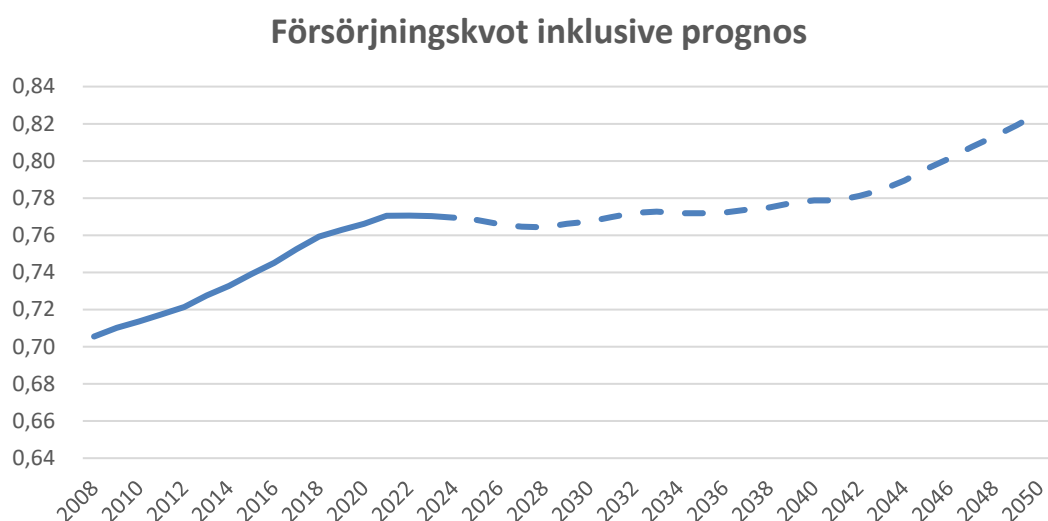
De totala skatteintäkterna har också haft en lägre genomsnittlig tillväxthastighet jämfört med den disponibla inkomsten sedan 2003, även om det finns variationer mellan åren.

Procentuell utveckling för skatteintäkter och disponibla inkomster per capita (Indexerat utifrån 2003 års nivåer)

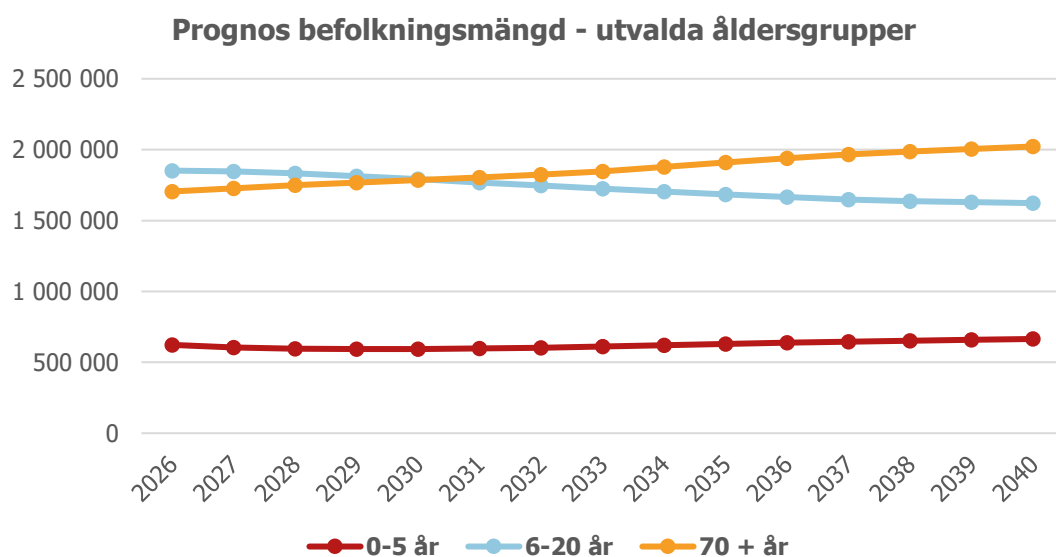
Figur 3. Källa: SCB 2026

1.2 Demografin

Figur 4. Källa: SCB 2026

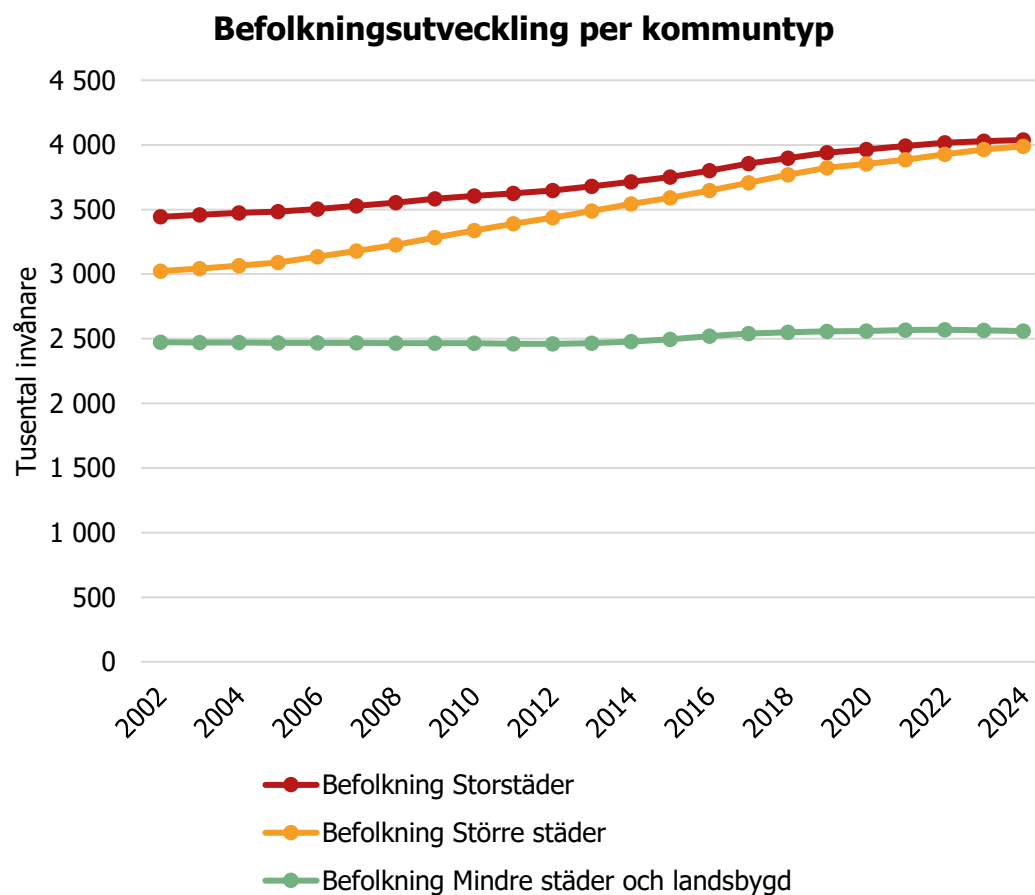
Den så kallade försörjningskvoten är ett mått som jämför andelen av befolkningen i arbetsför ålder (20–64 år) med andelen som är yngre eller äldre än så. När försörjningskvoten ökar innebär det att färre personer ska försörja fler. I Sverige, liksom i stora delar av västvärlden, stiger försörjningskvoten till följd av en åldrande befolkning. År 2024 låg försörjningskvoten på 77 vilket innebär att det för varje 100 personer i arbetsför ålder går 77 personer som inte är i arbetsför ålder. Kvoten är densamma sedan 2021.

Figur 5. Källa: SCB 2026

Diagrammet utgår från SCB:s befolkningsframskrivningar. Enligt prognosen kommer gruppen barn och unga att minska med 12% eller drygt 229 000 personer. Det är alltså fler än antalet invånare i Uppsala, Sveriges fjärde största stad.

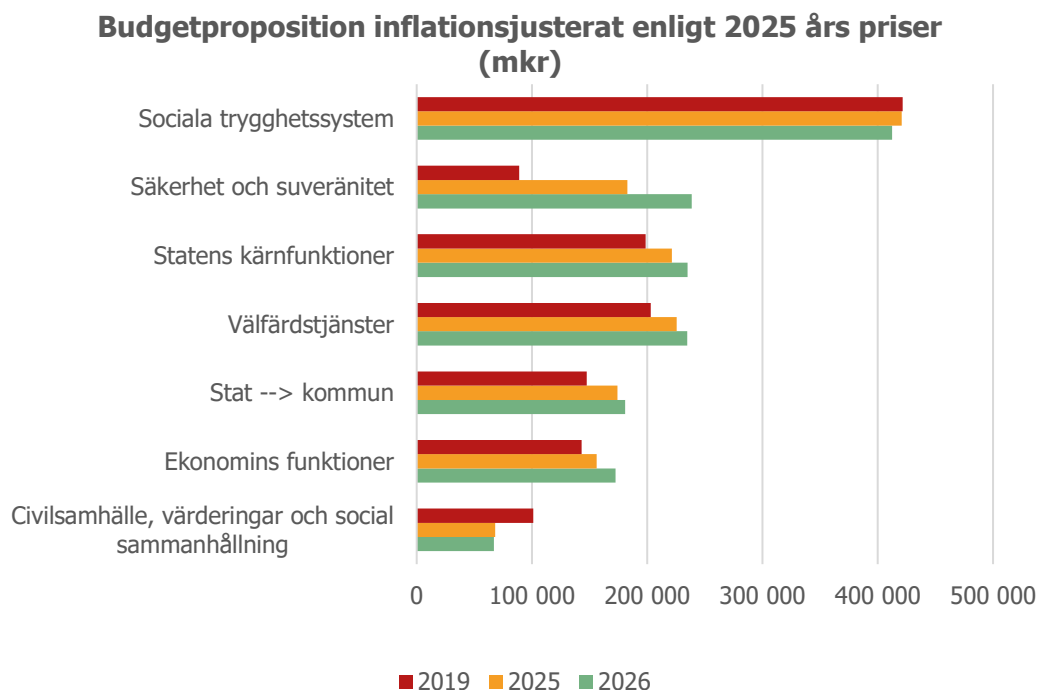
Liksom när det gäller försörjningskvoten finns det betydande skillnader mellan olika kommuner, men riktningen är densamma för de allra flesta.

Figur 6. Källa: SCB 2026

1.3 Politiska förändringar

Ett sätt att mäta statens engagemang i civilsamhället är att utgå från statsbudget och regleringsbrev. Detta kompletterar den data om transaktioner som redovisas senare i denna rapport och ger en bild av den politiska viljan.

Figur 7. Källa: Regeringen.se. Sammanslagningar av budgetområden gjorda av rapportens författare, se bilaga 1 för uppdelning

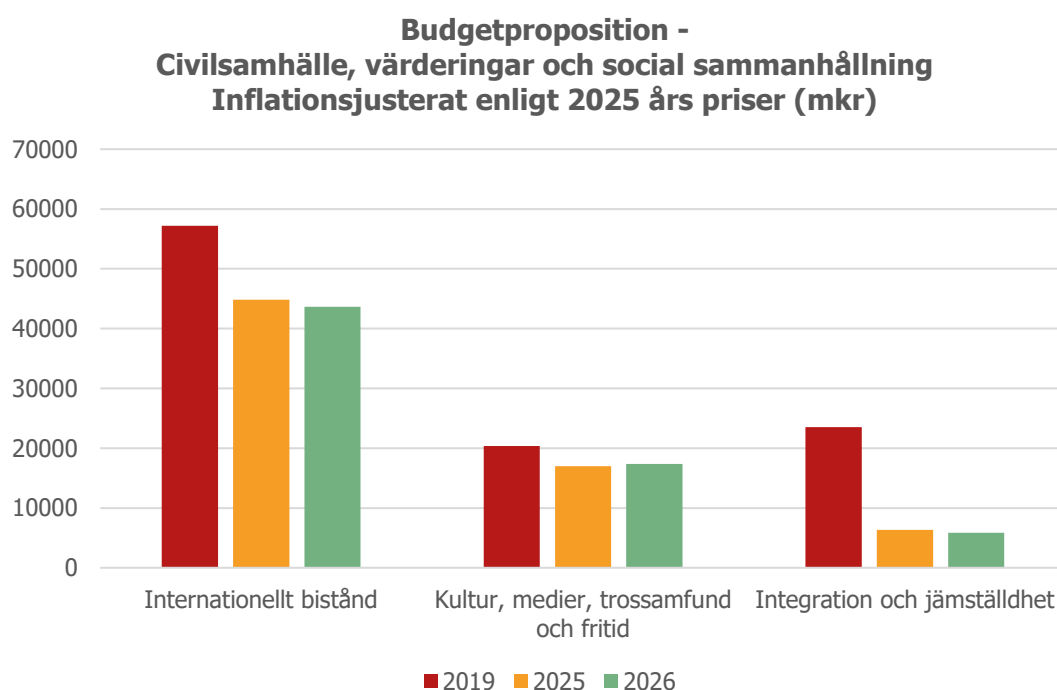
För att få en förståelse för både de kortsiktiga förändringarna i budgetpolitiken och de mer långsiktiga prioriteringarna jämförs budgetpropositionen 2026 med såväl 2025 som 2019. År 2019 har valts som jämförelseår för att undvika att de tillfälliga pandemieffekterna ska ha för stor påverkan.

I posten *Civilsamhälle, värderingar och social sammanhållning* ingår budgetposterna kultur, medier, trossamfund och fritid, integration och jämställdhet samt internationellt bistånd. Figur 7 visar att alla övriga utgiftsområden, när de slås samman i de kluster som ses ovan och som beskrivs närmre i bilaga 1, fortsatt har fått någon form av ökade medel sedan 2019 medan de utgiftsområden som relaterar till civilsamhället har sett en minskning.

Figuren som visar fördelningen mellan olika områden inom statsbudgeten illustrerar framför allt den omfattande omprioritering av resurser till försvar och säkerhet som skett sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Som andel av statsbudgeten har detta område mer än fördubblats. Det råder bred politisk enighet om att försvar och säkerhet ska prioriteras även under de kommande åren. Detta innebär att en större andel av statens resurser binds till dessa ändamål, vilket minskar utrymmet för andra politikområden. Även

civilsamhällets finansieringsförutsättningar, liksom organisationernas behov av att argumentera för sitt samhällsvärde förändras.

På en övergripande nivå har de utgiftsområden i budgetpropositionen som tydligast kopplas till civilsamhället fått minskade anslag eller ligger kvar på samma nivå som 2019. Mellan 2025 och 2026 syns inga större förändringar. När totalsummorna per respektive utgiftsområde inom det som definierats som *Civilsamhälle, värderingar och social sammanhållning* räknas om utifrån 2025 års pengavärde har biståndsområdet minskat med 24% sedan 2019.

Figur 8. Källa: Regeringen.se

Fremia har under flera år analyserat statsbudgeten och myndigheternas regleringsbrev för att identifiera de delar som direkt påverkar civilsamhällets organisationer. Arbetet försvåras av att vissa stöd över tid byter namn eller redovisas på andra sätt i regleringsbreven. Kartläggningen kräver också i vissa fall bedömningar av i vilken utsträckning en budgetpost kan anses vara kopplad till civilsamhället. Det är också viktigt att understryka att detta är budgetposter, de faktiska utbetalningarna kan avvika från de anslag som beslutats i budgeten. Materialet ger dock en välgrundad bild av de politiska prioriteringarna och hur de kommer till uttryck i budgetprocessen.

Tabell 1. Fremia, analys av regleringsbrev. Fast penningvärde enligt 2025 års priser. Området Arbetsmarknad och arbetsliv är exkluderad.

Utgiftsområde	Budget 2026 mkr	Förändring mkr jämfört med 2022	%
Kultur, medier, trossamfund och fritid	9 338	-3 254	-26%
Internationellt bistånd	6295	-1 513	-19%
Utbildning och universitetsforskning	1167	-168	-13%
Hälsovård, sjukvård och social omsorg	951	214	29%
Försvar och samhällets krisberedskap	582	169	41%
Integration och jämställdhet	358	63	21%
Rättsväsendet	122	61	99%
Rikets styrelse	100	13	15%
Regionala utvecklingsåtgärder	25	4	18%
Klimat, miljö och natur	15	-18	-54%
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	4	-15	-79%
Total	18 691	- 4 802	-21%

Tabellen ovan visar Fremias sammanställning av hur budgeterade stöd till civilsamhällets organisationer utvecklats mellan budgetåren 2022 och 2026. Utgiftsområde 14, Arbetsmarknad och arbetsliv, har exkluderats eftersom det huvudsakligen omfattar stöd till Samhall och olika arbetsmarknadspolitiska program.

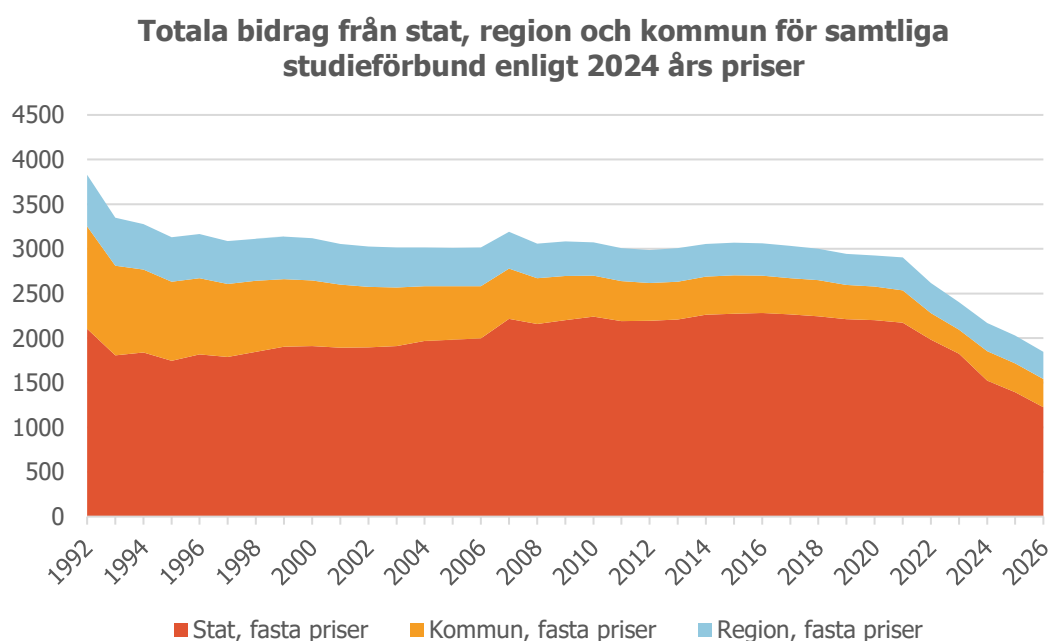
Det utgiftsområde som ökat mest i absoluta tal är Hälso- och sjukvård samt Social omsorg. Inom området finns en rad olika stödformer, däribland Bostad först genom Sveriges stadsmisioner och ökade stöd till psykisk hälsa och suicidprevention. Även stödet till de frivilliga försvarsorganisationerna har ökat kraftigt under perioden.

Rättsväsendet är det utgiftsområde som har ökat mest procentuellt. Den viktigaste förklaringen är en omfattande satsning på verksamheter som stödjer avhopp från kriminella gäng. Även området Rikets styrelse har vuxit kraftigt, framför allt till följd av ökade anslag till säkerhetshöjande åtgärder inom det civila samhället. I budgeten för 2026 utgör dessa stöd mer än 80% av det statliga stödet inom området.

Den största procentuella minskningen finns inom området konsumentpolitik där det statliga stödet helt har tagits bort.

I absoluta tal är minskningen störst inom området Kultur, medier, trossamfund och fritid. Det är särskilt betydelsefullt eftersom en stor del av stödet till civilsamhällets gemenskapsfrämjande och röstbärande funktioner finns inom detta område. Nästan 60% av minskningen inom området är posterna Bidrag till allmän kulturverksamhet och stödet till Folkbildning.

Vid en mer detaljerad analys av olika verksamhetsområden framträder skillnaderna i finansiell utveckling ännu mer. Vissa delar av civilsamhället har under de senaste åren påverkats betydligt mer än andra av förändrade offentliga prioriteringar. En rapport från Svensk biblioteksförning, Studieförbunden i samverkan och Folkbildningsrådet 2024 beskriver effekterna av de stora nedskärningarna inom folkbildningen och bibliotekssektorn. Enligt rapporten har omkring 30% av studieförbundens lokaler behövt stängas till följd av minskade statliga och regionala anslag. Även flera folkbibliotek har lagts ned eller fått sin verksamhet begränsad. Efter rapportens tillkomst 2024 har även Studieförbunden i samverkan gjort en prognos för 2025 och 2026 utifrån statsbidragen i budgetpropositionerna.

Figur 9. Källa: Studieförbunden i samverkan

2. Civilsamhällets utveckling

Hur civilsamhällets storlek utvecklas vad gäller antal organisationer, antal anställda samt rent finansiellt beror på vilket perspektiv man väljer. Om civilsamhället delas upp efter exempelvis juridisk form eller ändamål framgår att olika delar utvecklas i olika riktningar. I följande kapitel beskrivs denna utveckling.

Sammanfattning och diskussion

Civilsamhället i Sverige fortsätter att utvecklas dynamiskt. Antalet organisationer ökar snabbare än befolkningen, samtidigt som sammansättningen av sektorn och förutsättningarna för dess finansiering förändras. Däremot har antalet anställda och antalet ekonomiskt aktiva organisationer inte ökat i samma takt.

Civilsamhällesorganisationer med koppling till boende växer kraftigt, drivet av en ökning av antal bostadsrättsföreningar och samfälligheter. Dessa organisationer lyfts inte alltid fram i diskussionen om civilsamhället, men utgör viktiga former för människor att gemensamt och under eget ansvar hantera frågor som rör boende och fastigheter.

När det gäller den professionella delen av civilsamhället syns delvis en annan utveckling. Även om minskningen av det totala antalet heltidstjänster som pågått under flera år bröts 2024, är det 7 500 färre heltidstjänster 2024 jämfört med året före pandemin 2019. En del av denna förändring kan bero på att SCB sedan 2022 använder en annan metod för att mäta sysselsättning. Den långsiktiga trenden är att det genomsnittliga antalet heltidsanställda minskar i samtliga föreningsformer - ideella, ekonomiska och bostadsrättsföreningar. Det är istället civilsamhällets aktiebolag och a-kassorna som ökar antalet anställda. Visserligen omfattar de data som finns en relativt kort tidsperiod, men utvecklingen är ändå en indikation på att civilsamhällets roll som tjänsteleverantör stärks i förhållande till dess övriga funktioner.

Den sysselsättningskarta som redovisas nedan pekar i samma riktning. Medan framför allt området Rekreation och kultur tydligt har minskat antal heltidstjänster, har området Social trygghet haft en tydlig ökning. Om detta kombineras med resultaten från förra årets rapport, där det framgick att idrottssektorn växer samtidigt som området Rekreation och

kultur som helhet minskar, finns det anledning att peka på en betydande förändring av hur den ideella kultursektorn fungerar idag jämfört med för tio år sedan.

Bilden av hur civilsamhället finansieras är i huvudsak stabil över tid. Omkring en tredjedel av resurserna kommer från offentlig sektor och resterande del från privata källor. Samtidigt är skillnaderna inom civilsamhället mycket stora. Det finns områden som nästan är helt privatfinansierade och andra som har en mycket hög andel offentlig finansiering. Skillnaderna är så stora att det inte går att tala om civilsamhället som en enhet ur ett finansieringsperspektiv.

Det som börjar framträda tydligare i statistiken är att finansieringen, på aggregerad nivå och i reala termer, inte har ökat de senaste åren. Exempelvis låg det sammanlagda offentliga stödet i reala termer 2023 på ungefär samma nivå som 2015 och därmed tydligt lägre än under åren före pandemin. Även här finns dock stora skillnader mellan olika delar av civilsamhället. Vissa områden har haft en stark tillväxt, medan andra har fått minskad finansiering i reala termer.

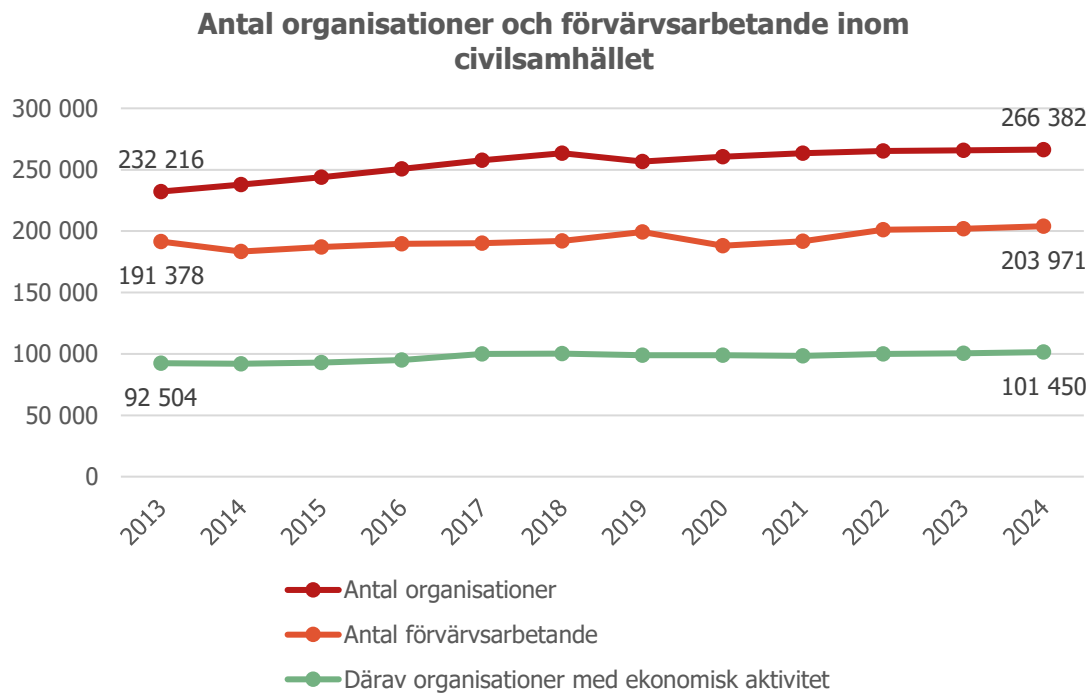
När det gäller intäkter från den privata sidan så har försäljningsintäkter, dvs. entréer, deltagaravgifter etc. och medlemsavgifter minskat 2023 och 2024 i reala termer, medan gåvogivandet varit stabilt. Beslut om dessa intäkter fattas på väldigt olika sätt i de flesta organisationer. Medan det är centrala insamlingsfunktioner som beslutar om strategier för den större delen av insamlade medel, fattas beslut om medlemsavgifter, deltagaravgifter mm decentraliserat av många lokala årsmöten, styrelser och andra beslutsfattare. Det kan vara en (del)förklaring till att de senare intäkterna inte lyckats följa inflationen på samma sätt.

Kanske är det denna utveckling som speglas i den relativt pessimistiska syn på framtiden som ledare inom civilsamhället ger uttryck för. Även om det fortfarande finns en hög tilltro till den egna organisationens förmåga att finansiera sin verksamhet, och pessimismen har minskat något jämfört med förra året, är framtidstron fortfarande betydligt mer dämpad än den var före Coronapandemin. Samtidigt uppger ca 85% av de ideella föreningarna i MUCF:s Villkorsrapport att de har ekonomiska förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

2.1 Civilsamhällets storlek

År 2024 fanns det knappt 266 400 organisationer i det civila samhället (*Det civila samhället 2024*, SCB), vilket är en marginell ökning från året innan. Under det senaste tioårsperioden har det totala antalet organisationer ökat med 14%.

Antalet organisationer med ekonomisk aktivitet ökade med 8% under samma period, vilket är i paritet med befolkningsökningen. Det totala antalet organisationer växer snabbare än antalet organisationer med ekonomisk aktivitet. År 2013 hade cirka 40% av organisationerna ekonomisk aktivitet, medan motsvarande andel 2023 var 38%.

Figur 10. Källa: SCB, Det civila samhället

Utvecklingen är olika för olika juridiska former, vilket syns i tabell 2.

Tabell 2. Källa: SCB, Det civila samhället

Antal organisationer	2014	2018	2021	2024	Förändring 2014–2024
Aktiebolag	2 308	2 359	2 178	2 109	-9%
Arbetslöshetskassor	30	27	25	24	-20%
Bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar	30 251	33 892	33 929	34 211	13%
Ekonomiska föreningar	2 236	2 145	2 118	2 107	-6%
Ideella föreningar	149 001	165 798	163 350	164 248	10%
Offentliga korporationer och anstalter	36	35	36	38	6%
Registrerade trossamfund	2 374	2 267	2 198	2 169	-9%
Samfälligheter	28 810	32 523	36 577	38 529	34%
Stiftelser och fonder	21 517	22 612	20 783	20 472	-5%
Understödsföreningar och försäkringsföreningar	83	67	58	56	-33%
Övriga juridiska former	1 143	1 618	2 246	2 509	120%
Totalsumma	237 789	263 343	263 498	266 382	12%

Det är tydligt att den procentuellt största tillväxten sker bland organisationsformer med koppling till bostäder och fastigheter, vilket visar att människor i allt högre grad organiserar sig kring sitt boende. Bilden är densamma om avgränsar analysen till ekonomiskt aktiva organisationer, med den skillnaden att antalet ideella föreningar då ökar med 3%.

Tabell 3. Källa SCB, Det civila samhället

Medelantal heltidsanställda ⁵	2014	2018	2021	2024	Förändring 2014–2024
Aktiebolag	29 131	34 173	32 691	32 757	12%
Arbetslöshetskassor	1 274	1 191	1 556	1 648	29%
Bostadsrättsföreningar och kooperativa hyresrättsföreningar	3 562	3 747	4 779	2 165	-39%
Ekonomiska föreningar	13 754	14 858	11 936	11 531	-16%
Ideella föreningar	56 429	52 723	49 432	49 305	-13%
Registrerade trossamfund	24 083	24 603	23 752	24 007	0%
Stiftelser och fonder	20 334	21 506	20 730	22 262	9%
Totalsumma	148 567	152 801	144 876	143 675	-3%

Om analysen istället görs utifrån det professionella civilsamhället framträder en annan bild. Här är det aktiebolag och arbetslöshetskassor som ökar antalet anställda, medan de olika föreningsformerna minskar i antal anställda. Tabellen ovan visar också att det totala antalet anställda har minskat med cirka 8 000 heltidstjänster när vi jämför 2014 och 2024.

Genom att i stället dela upp organisationerna utifrån FN-standarderna ICNPO⁶ ges en bild av hur olika verksamhetsområden inom civilsamhället har utvecklats i tabell 4. Även med detta sätt att sortera data framgår att området för bostäder har haft en kraftig tillväxt, samt att områden som Social trygghet och Hälsa visar på en ökning.

⁵ Observera att statistik om sysselsättning från 2022 baseras på SCB:s undersökning BAS i stället för som tidigare RAMS. Detta kan påverka dessa siffror.

⁶ ICNPO är en FN-standard för klassificering av organisationer inom civilsamhället vid framtagande av nationalräkenskaper.

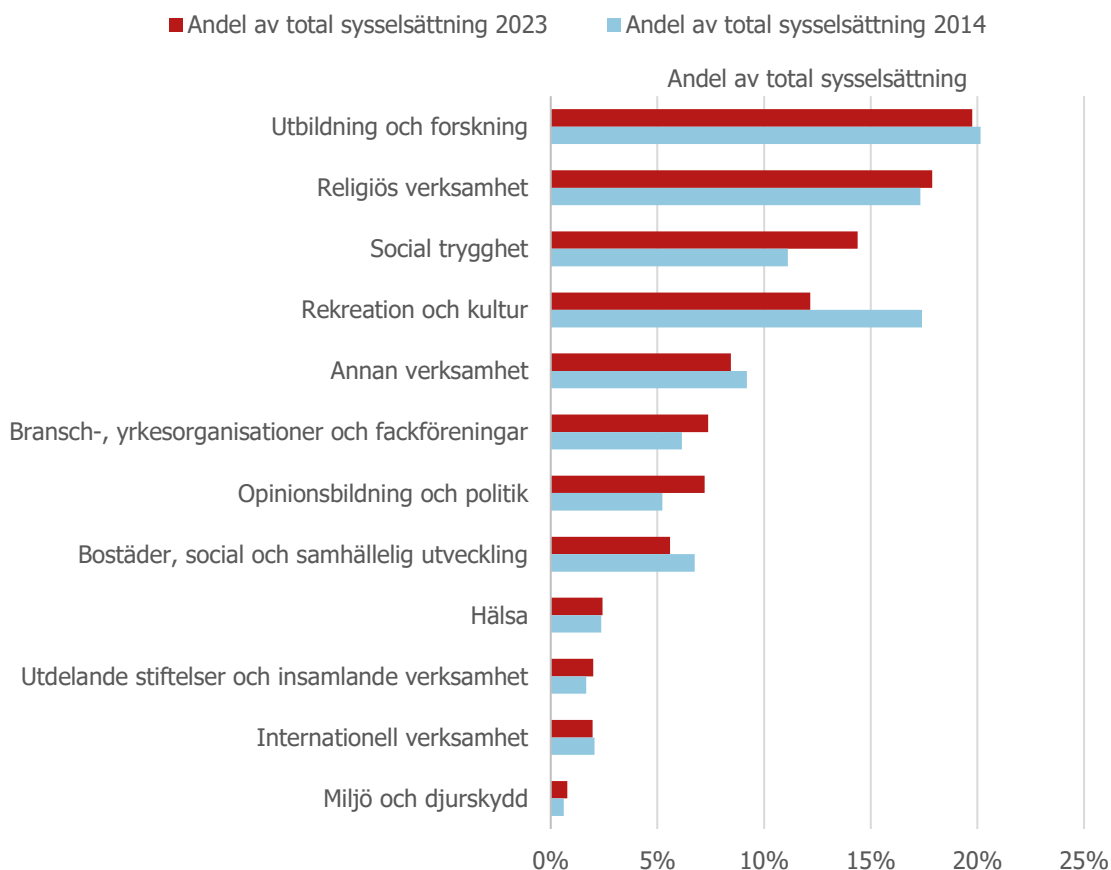
Tabell 4. Källa SCB, Det civila samhället

Antal organisationer	2014	2018	2021	2024	Förändring 2014–2024
Social trygghet	4 215	7 534	6 851	6 544	55%
Hälsa	270	423	406	388	44%
Bostäder, social och samhällelig utveckling	67 859	76 522	81 030	83 018	22%
Miljö och djurskydd	1 817	2 134	2 120	2 100	16%
Bransch-, yrkesorganisationer och fackföreningar	7 285	8 169	8 603	8 285	14%
Rekreation och kultur	60 006	67 707	66 666	67 821	13%
Utdelande stiftelser och insamlade verksamhet	4 039	4 360	4 105	4 351	8%
Annan verksamhet	53 144	56 269	55 745	56 474	6%
Opinionsbildning och politik	22 314	24 456	23 498	23 352	5%
Religiös verksamhet	8 960	8 832	8 267	8 101	-10%
Utbildning och forskning	7 002	6 585	5 868	5 614	-20%
Internationell verksamhet	778	352	339	334	-57%
Totalsumma	237 689	263 343	263 498	266 382	12%

En annan bild framträder om utgångspunkten i stället är medelantalet heltidsanställda. Figuren nedan visar hur stor andel av de heltidsanställda som fanns inom respektive område 2023, jämfört med 2014. Här syns en tydlig förskjutning från Rekreation och kultur, vars andel har minskat med fem procentenheter, till Social trygghet, vars andel i stället har ökat med cirka tre procentenheter. Området Social trygghet är nu större än Rekreation och kultur sett till antalet heltidstjänster.

Från data i förra årets rapport framgick dessutom att utvecklingen inom området Rekreation och kultur skiljer sig åt mellan delområdena Idrott respektive Kultur och konst. Medan idrotten har ökat antalet anställda under perioden har Kultur och konst haft en minskning. Sannolikt visar alltså dessa siffror på en relativt stor nedgång av antalet heltidsanställda inom kulturområdet.

Sysselsättning i medelantal heltidsanställda i civilsamhället efter ICNPO

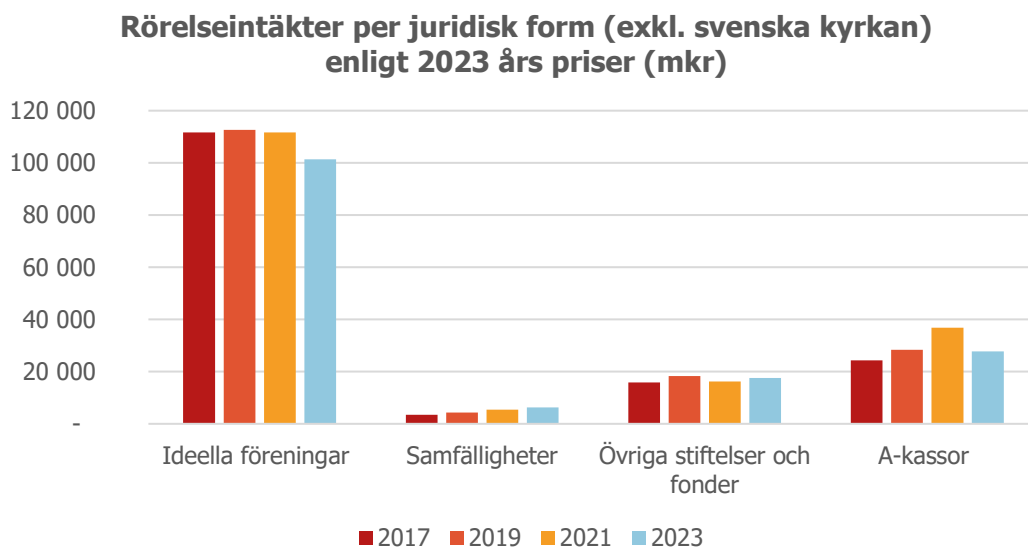

Figur 11. Källa: SCB, *Det civila samhället*⁷

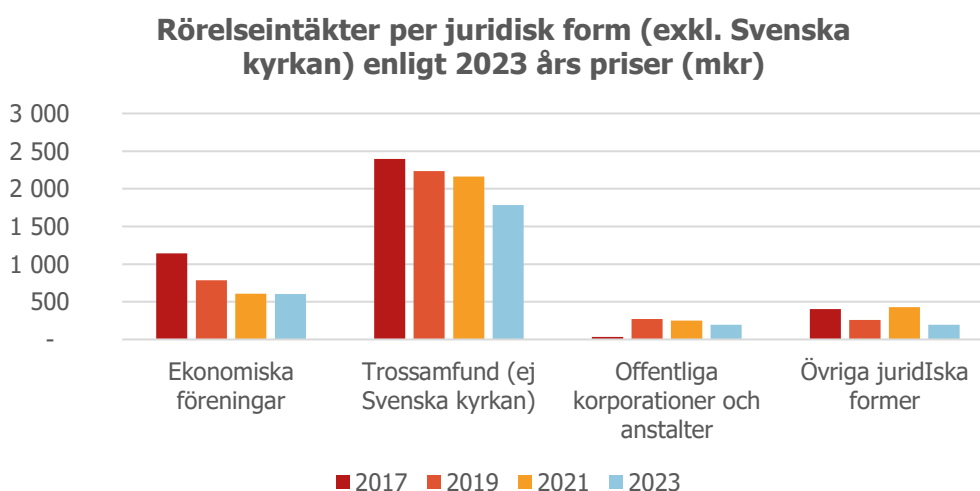
Ytterligare ett sätt att belysa civilsamhällets omfattning är att se till de summerade rörelseintäkterna och då framträder en annan bild. De ideella föreningarna dominerar, med omkring 65 procent av de totala rörelseintäkterna⁸. Med rörelseintäkter som mått framstår även de 23 a-kassor som ingår i civilsamhället och stiftelseväsendet som stora juridiska former.

⁷ Observera att statistik om sysselsättning från 2022 baseras på SCB:s undersökning BAS i stället för som tidigare RAMS. Detta kan påverka dessa siffror.

⁸ Notera att detta bygger på undersökningen Organisationernas ekonomi och att bland annat aktiebolag, bostadsrättsföreningar och de flesta ekonomiska föreningar därför inte ingår.

Figur 12. Källa: SCB 2026, Organisationernas ekonomi uppdelat på juridisk form.

Figur 13. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi uppdelat på juridisk form.

Tabellen nedan visar att intäkterna för de olika föreningsformerna (ideella, ekonomiska och trossamfund) har minskat under perioden när de justeras för inflation. Det innebär att en förskjutning har skett inom civilsamhället mot andra sätt att organisera verksamheter med intäkter. Arbetslöshetskassornas rörelseintäkter styrs av löneutveckling och konjunktur, snarare än av strategiska beslut. Utvecklingen av samfälligheternas intäkter är i stället kopplad till hur vi organiserar vårt boende.

Stiftelseformens utveckling kan, till skillnad från de två andra formerna, vara ett resultat av strategiska beslut och en förskjutning av vilken verksamhet civilsamhället bedriver. Eftersom detta rör rörelseintäkter och inte kapitalintäkter hänger utvecklingen samman

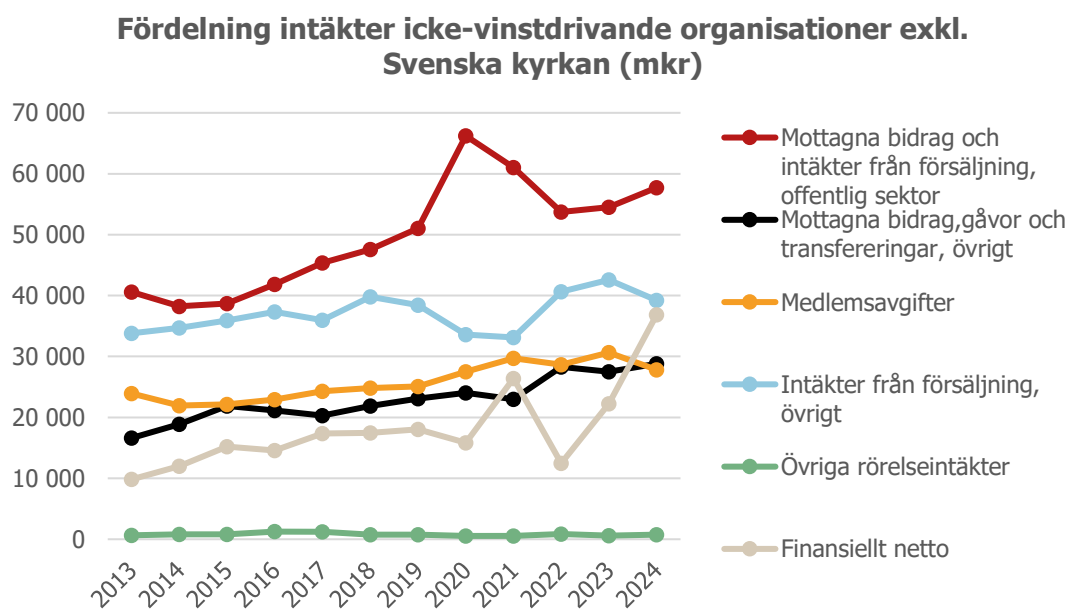
med den verksamhet som faktiskt genomförs i stiftelseform. Siffrorna kan därmed indikera en förskjutning i vilken juridisk form civilsamhället väljer för sin verksamhet, från ideella föreningar till stiftelser.

Tabell 5. Källa: SCB 2026, Organisationernas ekonomi uppdelat på juridisk form, inflationsjusterat enligt 2023 års priser.

Totala rörelseintäkter, mkr	2017	2019	2021	2023	2017/2023
Ekonomiska föreningar	1 142	784	608	603	-47%
Ideella föreningar	111 643	112 637	111 616	101 331	-9%
Samfälligheter	3 496	4 329	5 391	6 289	80%
Trossamfund (ej Svenska kyrkan)	2 398	2 236	2 163	1 786	-26%
Övriga stiftelser och fonder	15 893	18 269	16 209	17 624	11%
Offentliga korporationer och anstalter	33	273	249	195	490%
A-kassor	24 379	28 393	36 773	27 778	14%
Övriga juridiska former	404	257	428	194	-52%

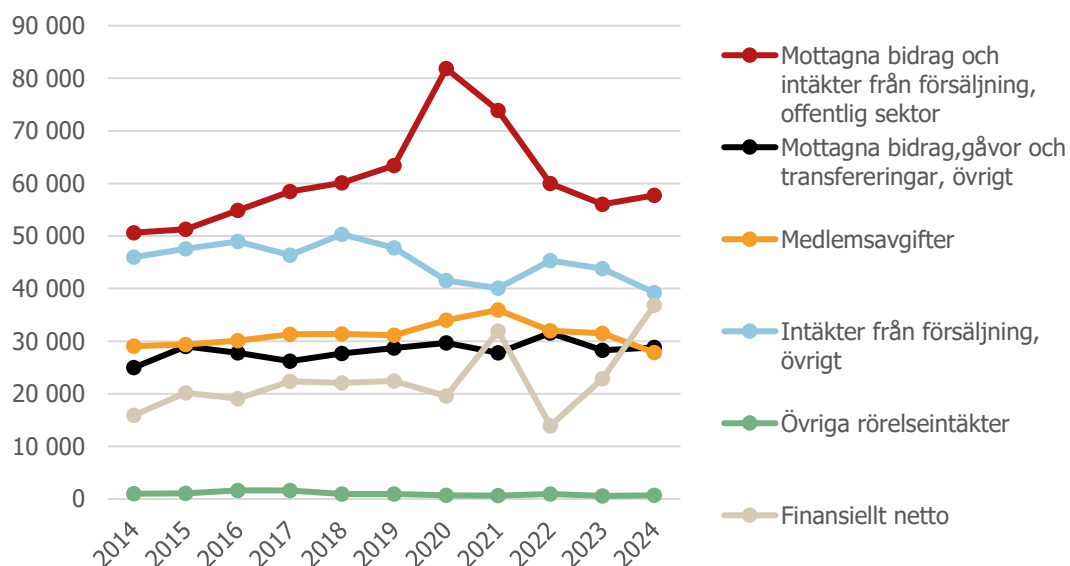
2.2 Civilsamhällets övergripande finanser

Intäkterna till civilsamhället ökade 2024 jämfört med 2023 till 191 miljarder kronor. När justering görs för inflation framgår dock att det beror på ett rekordstort finansnetto 2024. De privata rörelseintäkterna minskade något mellan åren. Särskilt tydligt gäller det medlemsavgifter och intäkter från försäljning till den privata sektorn som 2024 låg på den lägsta nivån sedan 2013. Gåvogivande har hållit sig på en stabil nivå.

Figur 14. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

Fördelning intäkter icke-vinstdrivande organisationer exkl. Svenska kyrkan enligt 2024 års priser (mkr)

Figur 15. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

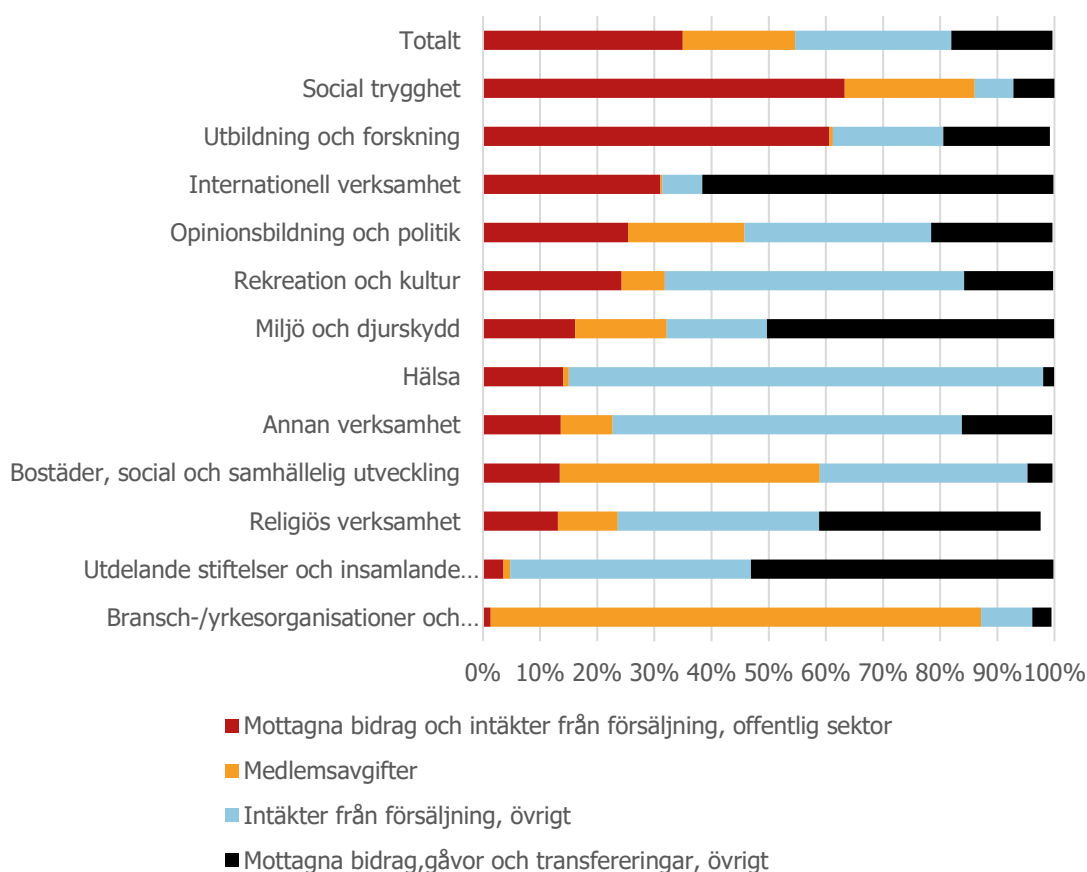
Över tid är fördelningen mellan olika finansieringskällor relativt stabil. Offentlig sektor står för cirka en tredjedel av intäkterna, både i form av bidrag och köpta tjänster.

Medlemsavgifter utgör strax under 20%, medan privata bidrag och gåvor är ungefär lika stora, men med en något ökande trend. Det som benämns intäkter som försäljning från privat sektor uppgår till cirka 25% och omfattar allt från tränings- och deltagaravgifter och

entréavgifter till skolpeng och uppdragsförsäljning. Avkastning från kapital står för cirka 10% av intäkterna.

Stor skillnad mellan olika typer av verksamhet

Fördelning intäktskällor utifrån typ av organisation 2023

Figur 16. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi uppdelat på ICNPO

Den verksamhet som har störst andel medlemsavgifter är branschorganisationer och fackförbund, följt av verksamheter inom bostäder och social utveckling, det vill säga verksamhet som ligger nära hushållen respektive företagen⁹. Både dessa verksamhetsområden arbetar direkt eller indirekt för att skapa (ekonomisk) nytta för sina medlemmar. De har samtidigt ingen eller mycket begränsad finansiering från offentlig sektor.

Störst andel privata gåvor och bidrag återfinns inom internationell verksamhet, miljö och djurskydd samt utdelande stiftelser. Det är ändamål som är vanliga för

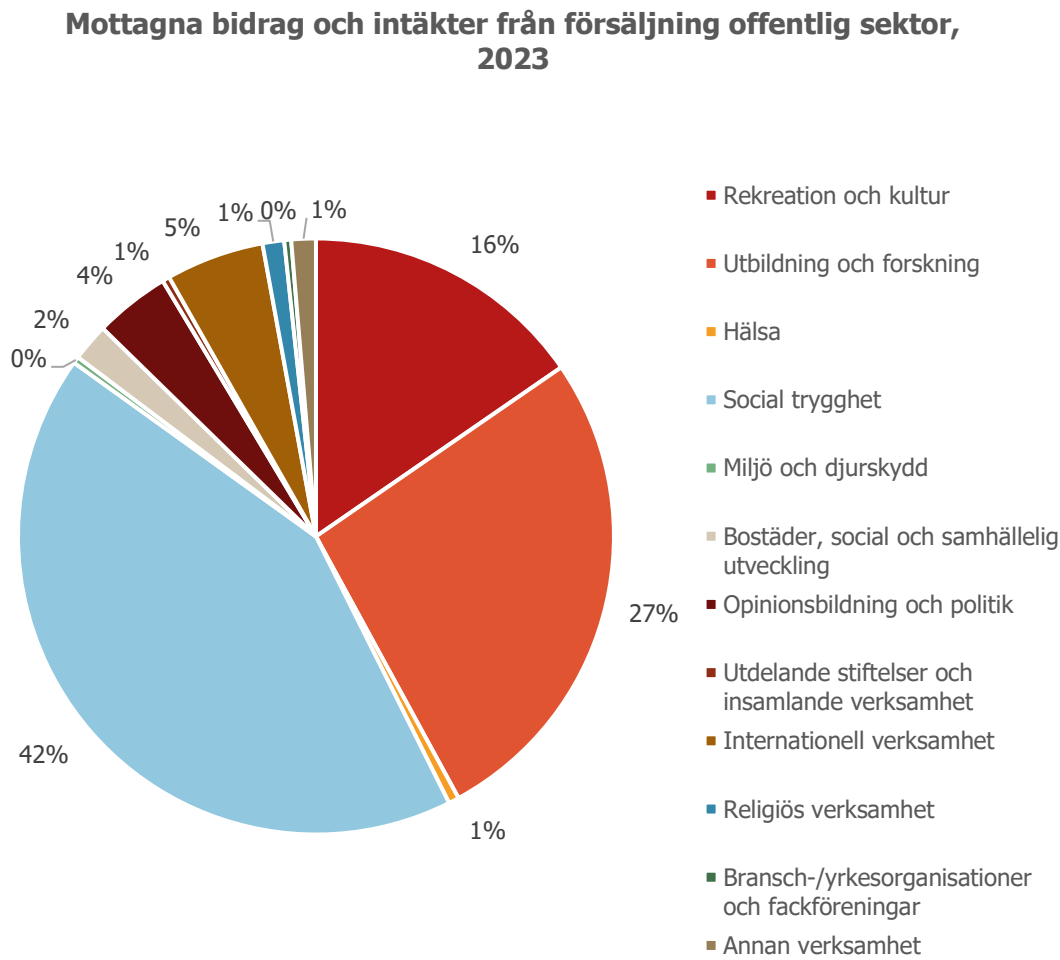
⁹ Notera att arbetsgivarorganisationer och vissa branschorganisationer inte räknas till det civila samhället i den här statistiken.

insamlingsverksamhet, sett till Giva Sveriges medlemmar. Även religiös verksamhet ingår här, där det finns en lång tradition av att lämna gåvor och kollekt till församlingar.

Hälsa är det område som har störst andel privat försäljning.

Social trygghet, där a-kassor dominerar, samt utbildning och forskning, där högskoleverksamhet i stiftelse- eller föreningsform är vanlig, är de verksamhetsområden som har den klart största andelen offentlig finansiering. Notera att 85% av intäkterna från offentlig sektor i området Social trygghet utgörs av statsbidraget till a-kassorna.

Intäkter från det offentliga fördelar sig ojämnt

Figur 17. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi uppdelat på ICNPO

Tabell 6. Källa: SCB 2026, Organisationernas ekonomi uppdelat på ICNPO, inflationsjusterat enligt 2023 års priser

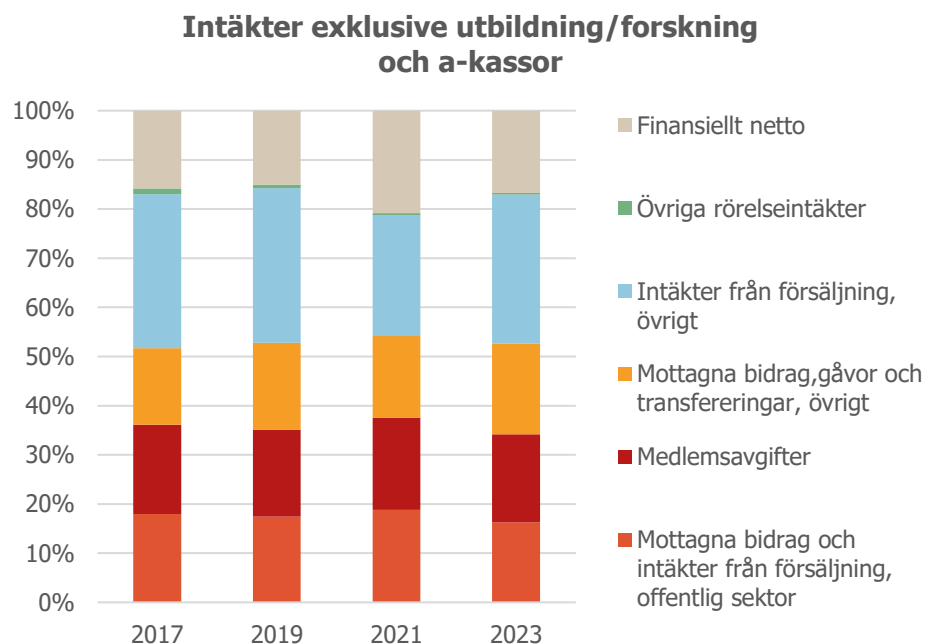
Mottagna bidrag och intäkter från offentlig sektor (mkr)	2017	2019	2021	2023
--	------	------	------	------

Rekreation och kultur	9 380	8 964	12 134	8 388
Utbildning och forskning	16 469	17 813	17 978	14 530
Hälsa	452	313	330	310
Social trygghet	21 042	24 560	31 535	23 042
Miljö och djurskydd	152	177	283	198
Bostäder, social och samhällelig utveckling	1 217	1 217	1 440	1 109
Opinionsbildning och politik	2 292	2 678	2 661	2 231
Utdelande stiftelser och insamlade verksamhet	316	418	363	215
Internationell verksamhet	3 407	3 458	3 176	2 903
Religiös verksamhet	607	728	780	639
Bransch-/yrkesorganisationer och fackföreningar	611	674	369	204
Annan verksamhet	899	636	763	724
Totalt	56 843	61 638	71 812	54 492

När posten *Mottagna bidrag och intäkter från försäljning från offentlig sektor* delas upp på olika verksamhetsområden enligt ICNPO framkommer att två områden – social trygghet samt utbildning och forskning – tillsammans står för två tredjedelar av denna typ av intäkter.

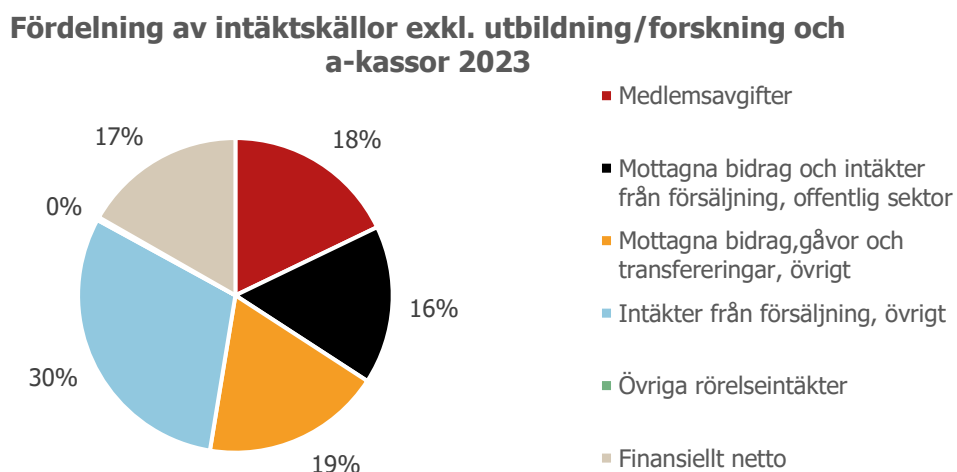
Inom social trygghet utgör bidragen till arbetslöshetskassor 19 av 23 miljarder kronor. Inom utbildning och forskning ingår bidrag till stiftelsedrivna högskolor samt skolpeng till skolor och förskolor som drivs i form av ideella föreningar eller stiftelser. Här ingår också bidrag till folkbildning, som uppgick till drygt 4 miljarder kronor 2023.

Mycket av detta är verksamhet som i vardagligt tal inte förknippas med civilsamhällets föreningar och utdelande stiftelser. När utbildning och forskning samt den juridiska formen a-kassor exkluderas framträder följande bild av finansieringen av civilsamhället.

Figur 18. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

Även med denna justering är förhållandet stabilt över perioden. Pandemieffekten, med ökade offentliga bidrag och minskade intäkter från försäljning till privat sektor, framträder tydligt 2021. Det som skiljer sig är att komponenterna är mer jämnstora och att intäkter från offentlig sektor inte är den största posten.

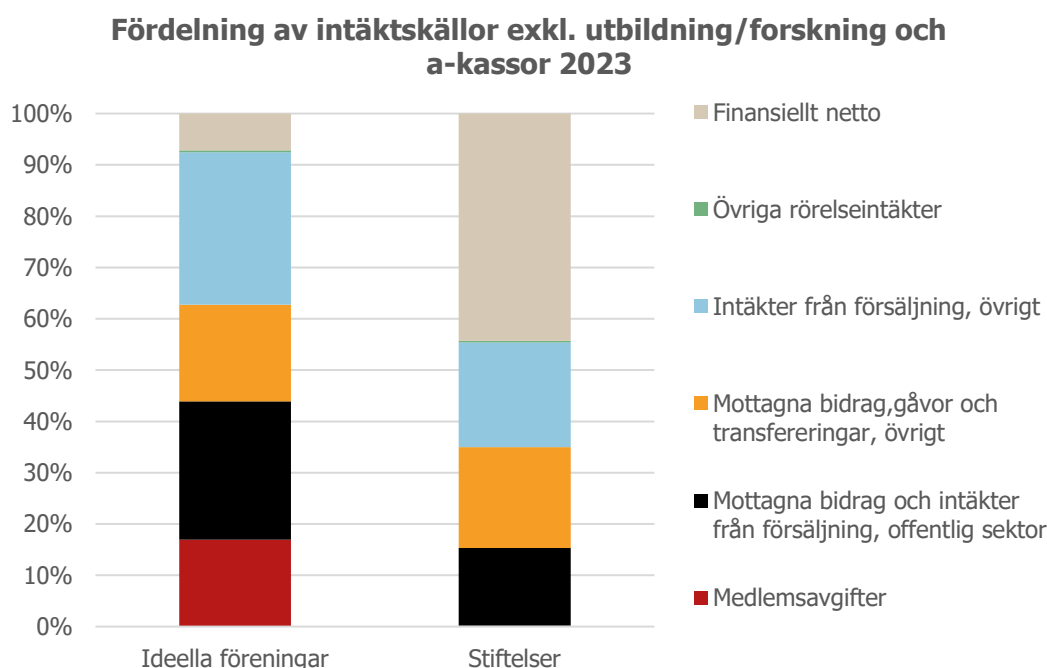

Figur 19. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

Här framträder en bild av en sektor med flera jämnstora finansieringskällor och av ett civilsamhälle som är mer privatfinansierat, där mindre än en femtedel av intäkterna (16%) kommer från offentlig sektor. Faktum är att, förutom den mycket lilla posten Övriga

rörelseintäkter, är intäkter från offentlig sektor den minsta tårtbiten. I stället är posten Intäkter från försäljning, övrigt som är den största. Här ingår bland annat deltagar- och träningsavgifter, försäljning av second hand, samt försäljning i anslutning till olika arrangemang etc.

De ideella föreningarna och stiftelser

Figur 20. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

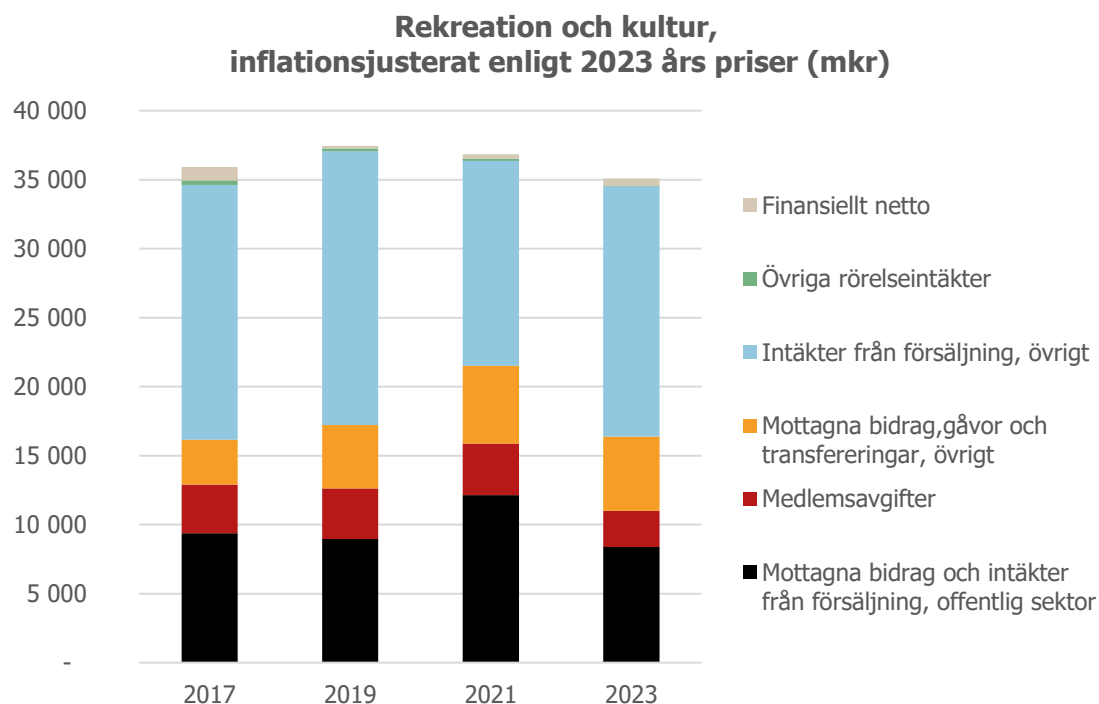
Nästan 75% av de ideella föreningarnas intäkter 2023 kommer från privata källor. Den största posten är intäkter från försäljning, vilket inkluderar alla avgifter för deltagande i föreningarnas verksamhet. Intressant är att denna post är nästan dubbelt så stor som medlemsavgifterna. Det går inte att fastställa, men det är sannolikt att en stor del av deltagaravgifterna betalas av personer som också är medlemmar.

Eftersom stiftelser utgörs av kapital som avsatts för att tjäna ett visst ändamål är det inte förvånande att finansiellt netto är den viktigaste intäktskällan för stiftelser. Det är också fullt naturligt att medlemsavgifter är i princip obefintliga.

Det är värt att notera att av rörelseintäkterna - det vill säga det som stiftelsen får för att den bedriver verksamhet - kommer cirka 75 % från privata källor i form av gåvor, bidrag eller försäljning. Som framgår ovan växer rörelseintäkterna snabbare för stiftelser än för föreningar.

Rekreation och kultur

Ett område som förknippas med "klassiskt" civilsamhälle främst i funktionen gemenskap är rekreation och kultur som bland annat omfattar idrott, friluftsliv och kultur.

Figur 21. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

Inom denna typ av organisationer är medlemsavgifter en mindre del än genomsnittet för civilsamhället. Andelen har dessutom minskat, från 10% 2017 till cirka 7% 2023. Den stora posten är i stället intäkter från försäljning till privat sektor, inklusive hushåll.

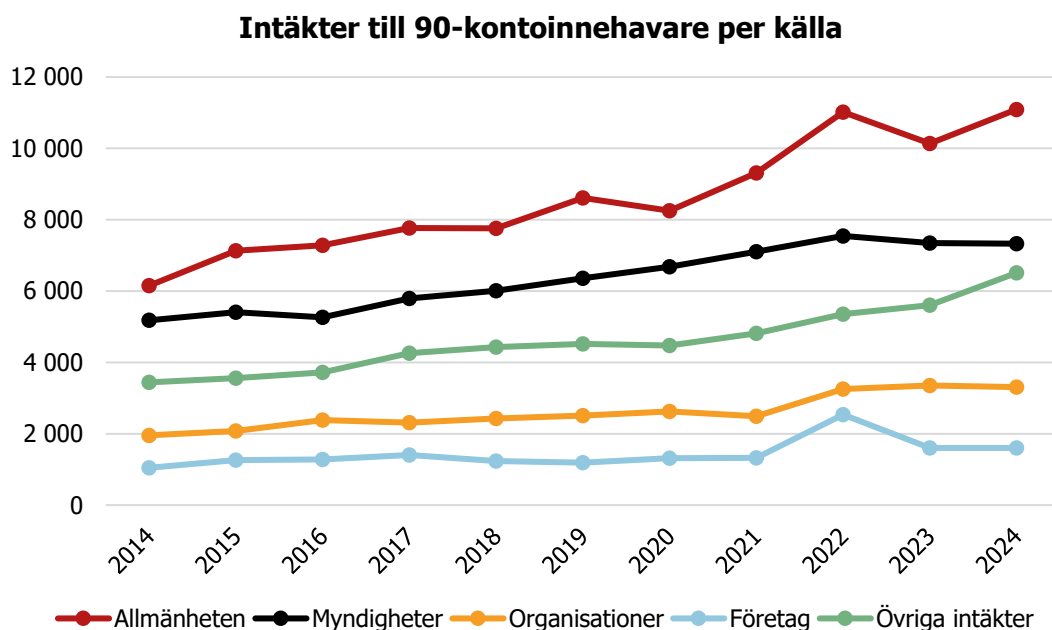
Det indikerar att gemenskapsorganisationer i högre grad finansieras genom hushållen som deltagare snarare än som medlemmar, och att detta förhållande har stärkts under perioden.

Andelen privata bidrag och gåvor har tydligt ökat, både i absoluta tal och som andel av finansieringen.

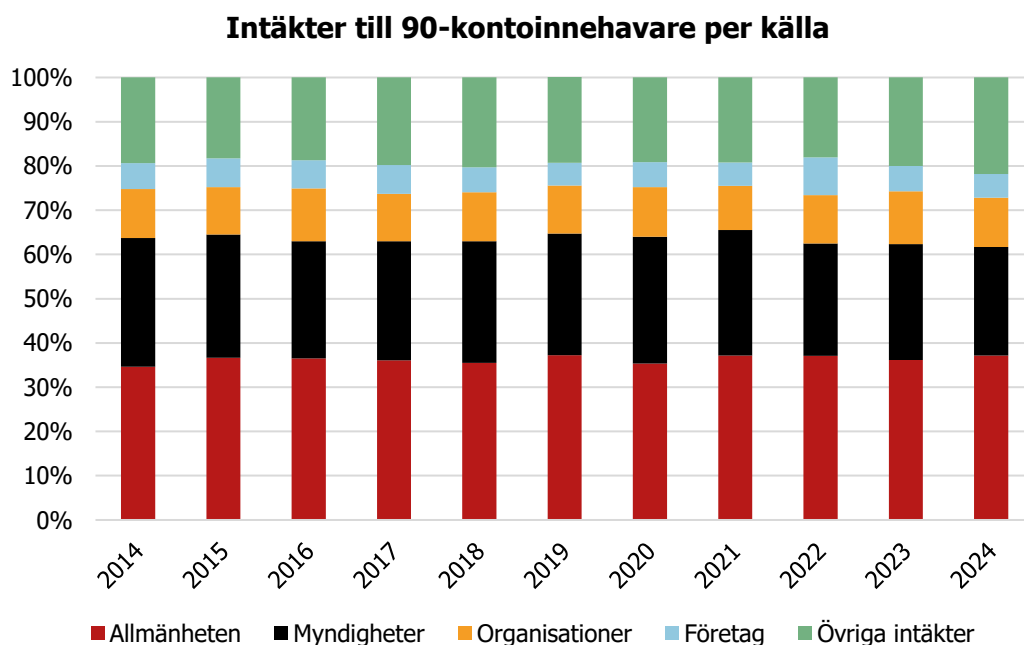
Det är också värt att notera att detta område totalt har minskat sina intäkter i reala termer. De minskande offentliga stöden har inte ersatts med privata intäkter.

Utveckling av intäktskällor för de organisationer som har 90-konto, och därmed är insamlande organisationer, visar att alla källor har ökat, men att allmänheten sticker ut som den kategori som ökat mest. Som andel av totala intäkter ligger dock allmänhetens bidrag

mellan 35–40%. Den så kallade ”Ukraina-effekten” 2022 bland företag var tillfällig och har därefter avtagit.

Figur 18. Källa: Svensk insamlingskontroll 2025

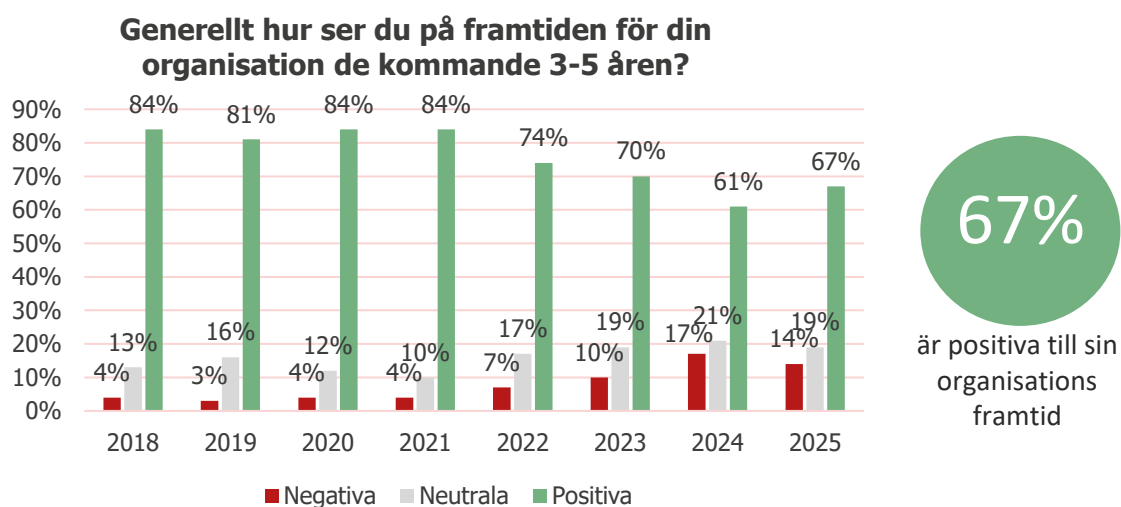

Figur 22. Källa: Svensk insamlingskontroll 2025

2.3 Ledarnas syn på framtiden

Giva Sverige har tillsammans med PwC över en längre tid ställt frågor till ett urval av ledare inom civilsamhället för att förstå hur de ser på framtiden för den egna organisationen och för civilsamhället i stort. De senaste årens ökade geopolitiska och samhällsekonomiska osäkerhet tycks att ha påverkat framtidssynen mer negativt än Coronapandemin.

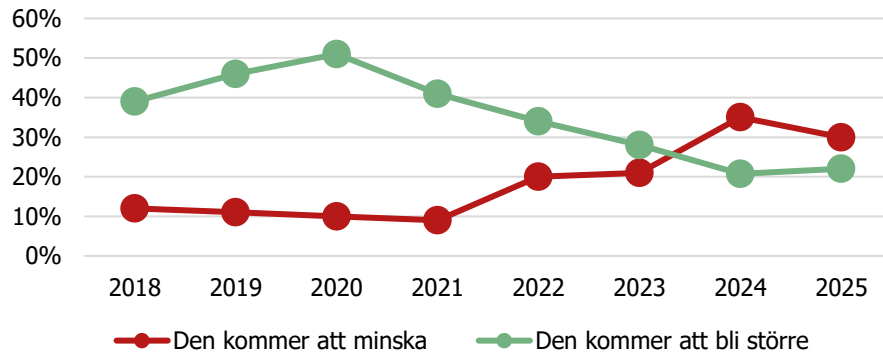
Över lag är en majoritet av organisationerna positiva till framtiden för den egna organisationen, men optimismen har minskat sedan 2018. Mellan 2024 och 2025 syns en viss återhämtning, men jämfört med tidigare år är det fortsatt en dyster framtidsprognos.

Figur 23. Källa: Enkät till ledare i civilsamhället 2025

Detta hänger samman med en tydlig förändring i synen på den ideella sektorns framtida omfattning. År 2020 bedömde ungefär hälften av organisationerna att den ideella sektorn skulle växa under de kommande tre till fem åren. Idag gör endast 22% samma bedömning.

Hur tror du att omfattningen av den ideella sektorn i Sverige kommer att förändras de kommande 3-5 åren?

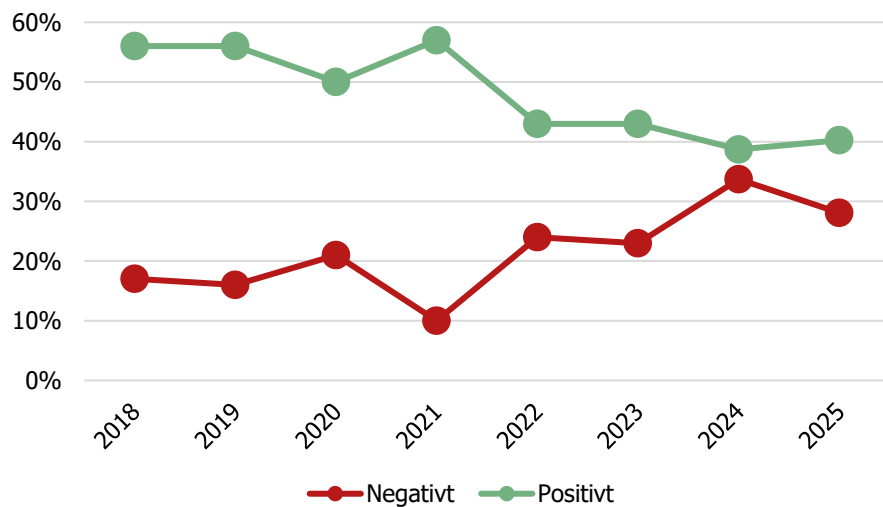
30%

tror att ideell sektor kommer att minska

Figur 24. Källa: Enkät till ledare i civilsamhället 2025

Det är dock fortfarande betydligt vanligare att ledare har en positiv syn på den egna organisationens tillgång till finansiella resurser under de kommande tre till fem åren än att de har en negativ syn. Även här syns en svag förbättring mellan 2024 och 2025.

Hur bedömer du att din organisations tillgång till finansiella resurser kommer att utvecklas under de kommande 3-5 åren?

40%

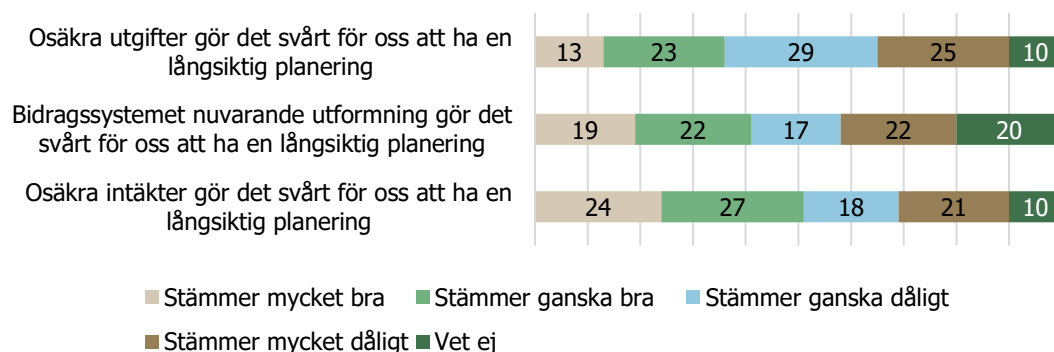
ser positivt på tillgången till finansiella resurser

Figur 25. Källa: Enkät till ledare i civilsamhället 2025

En möjlig förklaring till den mer negativa framtidssynen återfinns i MUCF:s villkorsrapport, som också bygger på enkäter riktade till ledare inom civilsamhället. Rapporten visar att mer än hälften av organisationerna uppger att osäkra intäkter försvårar långsiktig planering. En bidragande orsak är att dagens bidragssystem i stor utsträckning bygger på tidsbegränsade projektbidrag snarare än långsiktiga verksamhetsstöd. Detta skapar osäkerhet kring organisationernas framtida finansiering och försvårar strategisk utveckling. Även på

kostnadssidan upplever många organisationer osäkerhet, men i något mindre utsträckning än när det gäller intäkterna.

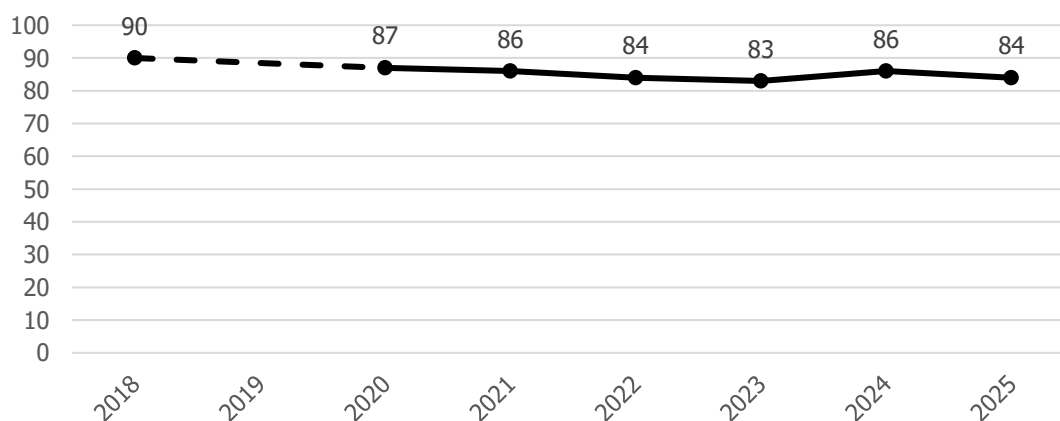
Föreningars upplevelse av hur olika faktorer försvårar långsiktig planering, efter olika faktorer

Figur 26. MUCF, Villkorsrapporten 2025

Andelen föreningar som menar att de haft ekonomiska förutsättningar att bedriva kärnverksamhet under det senaste året har varit relativt konstant runt 85% om än svagt sjunkande sedan innan pandemin.

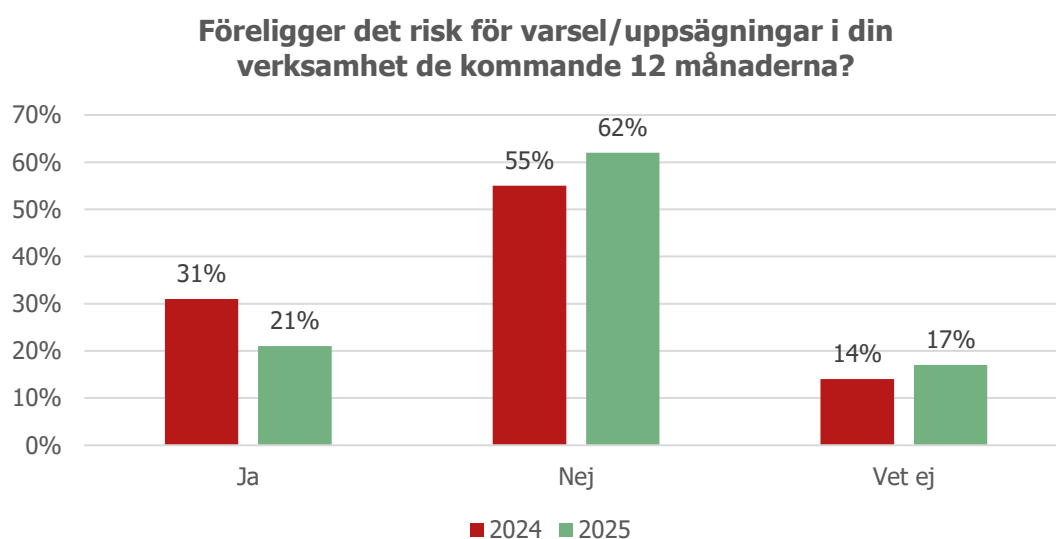
Föreningar som instämmer i att de under det senaste året haft ekonomiska förutsättningar att bedriva kärnverksamhet, 2018–2025

Figur 27. MUCF, Villkorsrapporten 2025

I Fremiabarometern ställer arbetsgivarorganisationen Fremia frågor till ledare inom idéburna och kooperativa verksamheter. Resultaten visar att andelen ledare inom dessa

verksamheter som bedömer att de behöver varsla personal har minskat från 31% till 21% mellan 2024 och 2025.

Figur 28. Källa: Fremiabarometern 2025

3. Civilsamhällets finansiärer

Civilsamhället har en rad olika finansieringskällor. För att ge en samlad bild av civilsamhällets finansiering presenteras här statistik som visar hur staten, kapitalet och medborgarnas finansiering av civilsamhället har utvecklats över tid.

Sammanfattning och diskussion

Civilsamhället i Sverige har en blandad finansiering där staten, kapitalet och medborgarna alla spelar centrala roller. I tider av osäkerhet blir det allt viktigare för organisationer att diversifiera sina intäktskällor och förstå hur olika finansieringsströmmar utvecklas. Detta kapitel belyser trender och förändringar i civilsamhällets finansiering över tid.

Den statliga finansieringen har varit stabil under det senaste decenniet, men dess sammansättning och syften varierar. En betydande del av stödet går till tjänster som utförs av civilsamhället, där a-kassor, vägföreningar, frivilliga försvarsorganisationer och idéburna skolhuvudmän är exempel på mottagare. Staten har även en roll i att finansiera röstbärande organisationer, men här kan en förändring vara på väg. Den politiska diskussionen om vilka organisationer som bör få stöd och vilka kriterier som ska gälla för bidrag skapar osäkerhet för vissa aktörer inom civilsamhället.

Kommunerna fungerar i huvudsak som finansiärer av tjänster genom olika typer av köp snarare än genom direkta bidrag. Majoriteten av dessa köp går dock till privata företag, även om vissa steg har tagits för att underlätta för idéburna aktörer. Exempelvis kan reserverade kontrakt ge en bättre position inom offentlig upphandling. Kanske kan nyligen avgjorda rättsfall öka antalet sådana kontrakt, som idag i praktiken är försvinnande få.

När det gäller kapitalets roll i finansieringen av civilsamhället är företag fortfarande en relativt liten finansiär. För vissa sektorer spelar de däremot en avgörande roll. Idrotten är särskilt beroende av företagets stöd; cirka tre fjärdedelar av all sponsring går till idrottsverksamhet. Utöver direkta företagsgåvor finns också ett mer indirekt stöd där företagsägare genom filantropi, antingen personligen eller via stiftelser, kan bidra med betydande resurser till enskilda organisationer. Denna typ av finansiering är svårare att mäta och kan vara större än vad officiella siffror antyder.

Medborgarna utgör fortsatt den viktigaste finansieringskällan för civilsamhället, både genom sitt engagemang i ideellt arbete och genom medlems- och deltagaravgifter samt

gåvor. På en övergripande nivå har engagemanget varit stabilt över tid, men det finns tecken på förändringar i hur människor engagerar sig. I stället för att fler engagerar sig i liten omfattning kan det vara så att färre individer tar på sig en större del av engagemanget, men detta är inte helt klarlagt.

Något som är tydligare är att andelen ideellt arbete som utförs av äldre ökar stadigt. Detta hänger sannolikt samman med att äldre kan, vill och orkar mer och att ideellt engagemang i sig bidrar till livskvalitet. Det är också naturligt mot bakgrund av den demografiska utvecklingen, där äldre utgör en ökande andel av befolkningen. Inte desto mindre innebär detta på sikt en utmaning för organisationerna. Sannolikt behövs det tydliga strategier för att fånga upp nya och mer individualistiska generationers engagemang.

Dessa förändringar i finansieringen pekar på ett civilsamhälle där olika aktörer har varierande möjligheter att anpassa sig till ett förändrat landskap. För vissa organisationer innebär en ökad kommunal och privat finansiering en möjlighet, medan andra påverkas av en förändrad statlig bidragspolitik eller en gradvis förskjutning i medborgarnas engagemang. Att förstå och navigera dessa förändringar blir avgörande för civilsamhällets framtida stabilitet och utveckling.

3.1 Staten

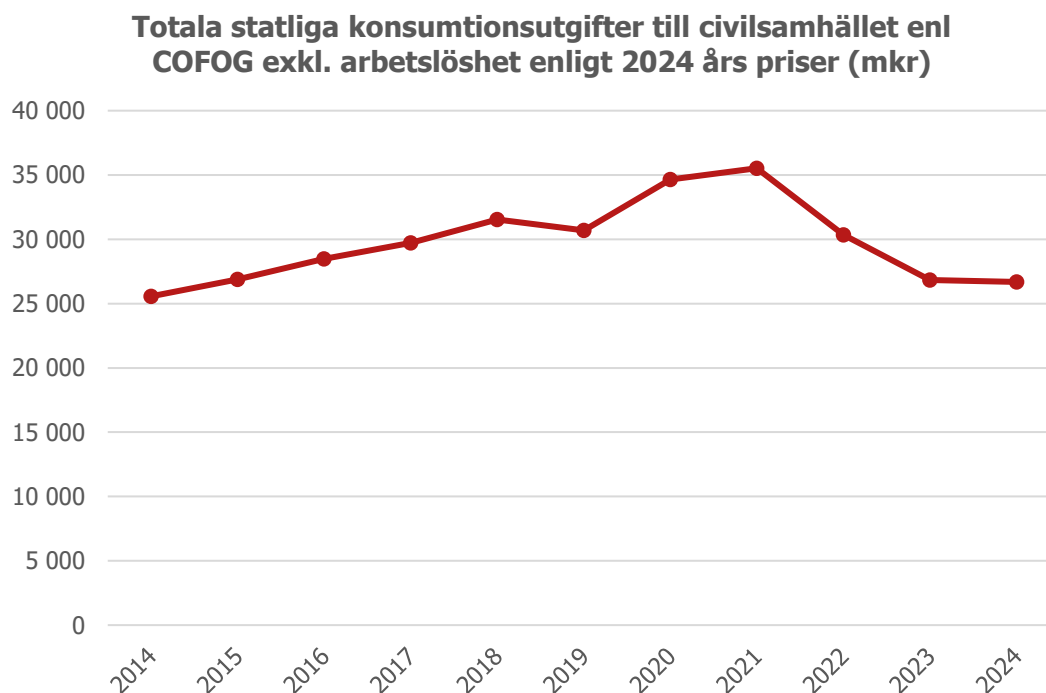
Staten, som i detta sammanhang är en förenklad benämning för samtliga aktörer inom offentlig sektor, är en viktig finansiär för det civila samhället och står, som tidigare visats, för ungefär en tredjedel av de totala intäkterna. Enligt rapporten Det civila samhället 2023 fick ideella föreningar och övriga organisationer 40,6 miljarder kronor i bidrag och transfereringar under 2023.

Figuren nedan visar totala statliga bidrag och transfereringar till ideella föreningar och andra organisationer¹⁰ i 2023¹¹ års penningvärde. Eftersom det statliga stödet till a-kassorna är den största posten och den påverkas med automatik av arbetsmarknaden har detta bidrag tagits bort.

Bilden är tydlig; det statliga stöder växte stadigt fram till 2018, ökade under 2020 och 2021 som en följd av stöd i samband med pandemin, och har därefter fallit kraftigt. Det samlade statliga stödet i fast penningvärde är 2023 och 2024 det lägsta under tioårsperioden.

¹⁰ Stiftelser och samfälligheter ingår inte denna definition

¹¹ 2023 utgjorde stödet till a-kassorna 36% av de totala intäkterna från offentlig sektor till hushållens icke-vinstdrivande organisationer. 19,6 av 54,5 miljarder kronor.

Figur 29. Källa: SCB Det civila samhället utbetalt till föreningar och andra organisationer enligt COFOG

Statens bidragsgivning klassificeras i nationalräkenskaperna efter syfte och ändamål enligt COFOG som är en internationell standard för detta.

I tabellen nedan anges värden för 2024 för att ge bild av storleksordningen på olika stöd.

Tabell 7. SCB, det civila samhället utbetalt till föreningar och andra organisationer enligt COFOG

Område	2014	2024	% differens 2014-2024
Utbildning	4 843	7 990	65%
Allmän förvaltning	4 397	7 082	61%
Fritidsverksamhet, kultur och religion	3474	5 316	53%
Näringslivsfrågor	5 213	4 518	-13%
Försvar	245	428	75%
Hälso- och sjukvård	136	430	216%
Miljöskydd	69	171	148%
Bostadsförsörjning och samhällsutveckling	183	142	-22%
Samhällsskydd och rättsskipning	37	91	146%

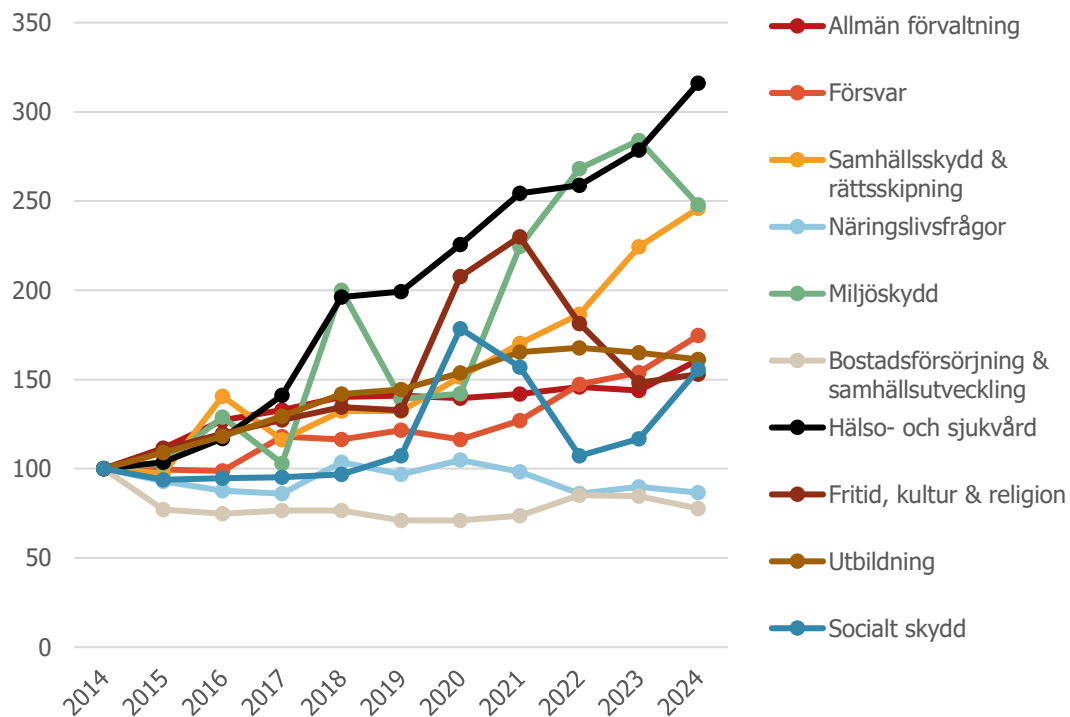
Socialt skydd	14 151	22 037	56%
Totalt	32 748	48 024	47%

I den största posten, socialt skydd, ligger statens bidrag till a-kassorna som 2023 uppgick till 15,3 miljarder, men som till 2024 ökar betydligt till 21,3 miljarder.

Den stora posten utbildning består till största delen av stödet till folkbildningen (4,3 mdr 2023) samt stöd som går till skolhuvudmän inom civilsamhället (drygt 2 mdr 2023). Inom Allmän förvaltning är de största posterna bistånd och stöd till politiska partier. Fritidsverksamhet, kultur och religion rymmer vitt skilda verksamheter, inklusive stöd till idrotten, filmstöd och kyrkoantikvarisk ersättning. Största delen av det som ryms inom näringslivsfrågor utgörs dels av stöd till vägföreningar och samfälligheter, dels av lönebidrag som betalas ut till sektorn.

För att se hur olika områden utvecklats över tid har vi tagit fram ett index med 2014 som basår och 2024 års priser som jämförelsetal. Först och främst framgår att de stora områdena ligger relativt stabilt. Men det är tydligt att den starkaste tillväxten har skett inom områdena Miljöskydd, Hälsovård och Samhällsskydd och rättskipning. Även om nivåerna totalt sett är låga speglar detta av samhällsutvecklingen under perioden. Indexserien visar också tydligt hur området Fritid, kultur och religion fick ett tillfälligt utökat stöd under pandemin som sedan minskat igen.

Statens utgifter för konsumtion till civilsamhället enligt COFOG index 2014 som basår

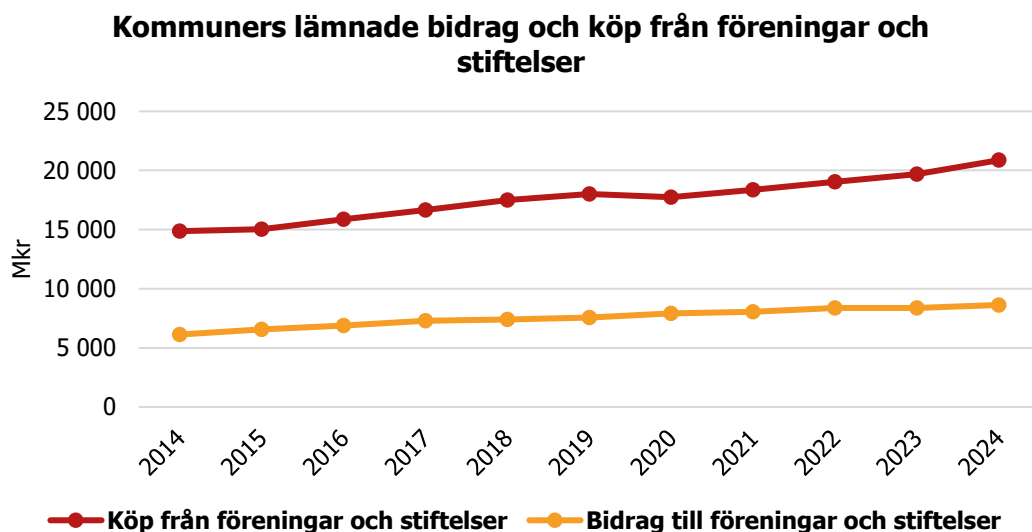

Figur 30. Källa: SCB 2026, Det civila samhället

Kommuner och regioner

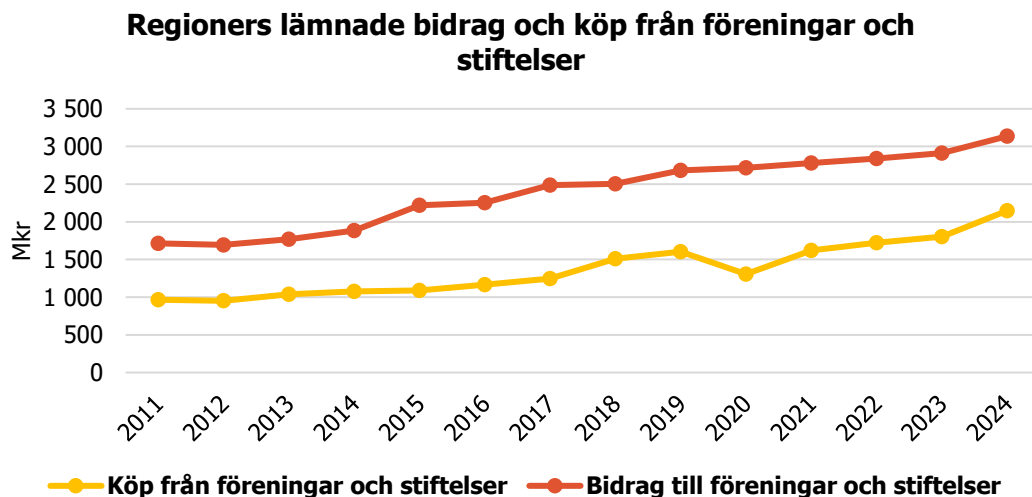
Mellan 2023 och 2024 ökade kommunernas köp från föreningar och stiftelser betydligt snabbare än deras bidrag till dessa organisationer. Andelen bidrag i förhållande till den samlade finansieringen i form av bidrag och köp har legat mellan 20 och 25 procent under

hela den redovisade tidsserien.

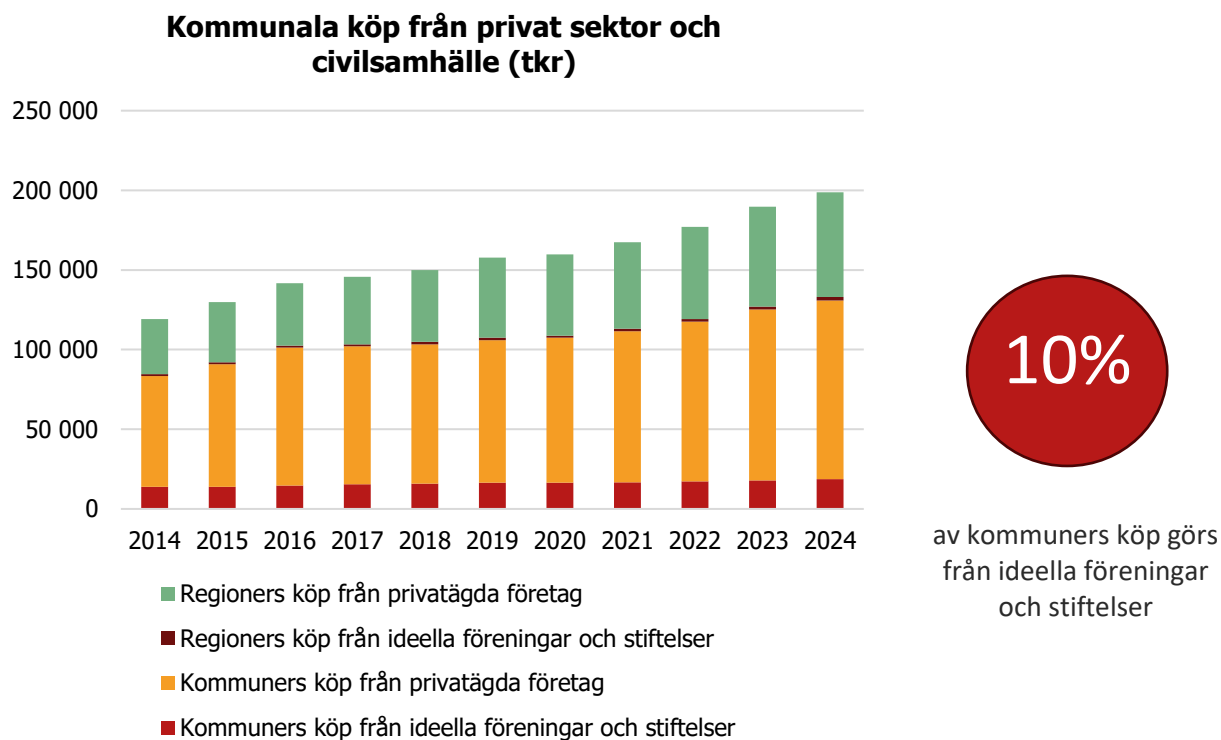
Figur 31. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

Det stabila förhållandet gäller även relationen mellan regioner samt föreningar och stiftelser, men i detta fall är förhållandet det omvända. Bidragen utgör cirka 60 procent av transaktionerna. De totala beloppen är dock väsentligt lägre från regionerna. Köpens andel av totala köp och bidrag över tid har ökat.

Figur 32. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

Jämfört med kommunernas och regionernas köp från den privata sektorn är de ideella köpen små och minskar i andel över tid. Ungefär 10% av den totala summan kommunala köp 2024 gick till idéburen sektor, 2007 var andelen 20%.

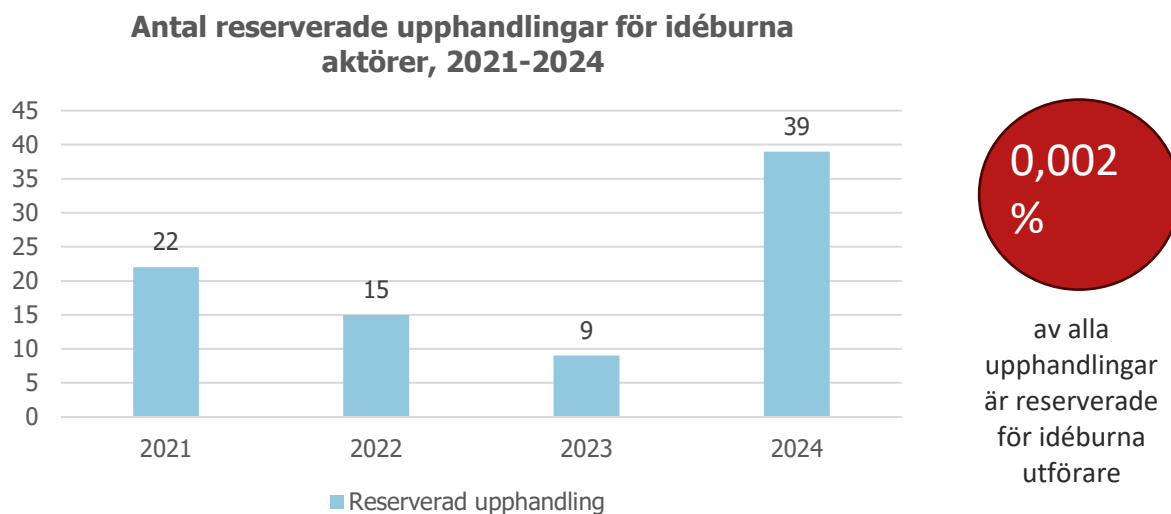

Figur 27. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

Som framgår av diagrammet ovan är det privatägda företag som tagit den allra största delen av den privatisering av offentlig verksamhet som skett under den senaste 18-årsperioden. En tiondel av alla köp från regioner och bidrag görs från ideella föreningar och stiftelser, en andel som minskat kontinuerligt. Det faktum att aktiebolag som ägs av föreningar eller stiftelser och som ingår i civilsamhället också redovisas här ändrar inte den övergripande bilden. I många andra länder i Europa, inklusive våra grannländer, är det betydligt vanligare att offentligt finansierad välfärdsverksamhet bedrivs utan vinstsyfte.

Sedan några år finns en möjlighet för kommuner att reservera kontrakt för idéburna aktörer. Det är dock ett mycket litet antal sådana som faktiskt genomförts. Diagrammet nedan visar det totala antalet som reserveras av något skäl, alltså inte bara för idéburna utförare. Det totala antalet annonserade upphandlingar under 2024 var drygt 17 500¹². Det är alltså en försvinnande liten del som reserveras.

¹² Upphandlingsmyndigheten, 2026

Figur 33. Källa: Upphandlingsmyndigheten 2026

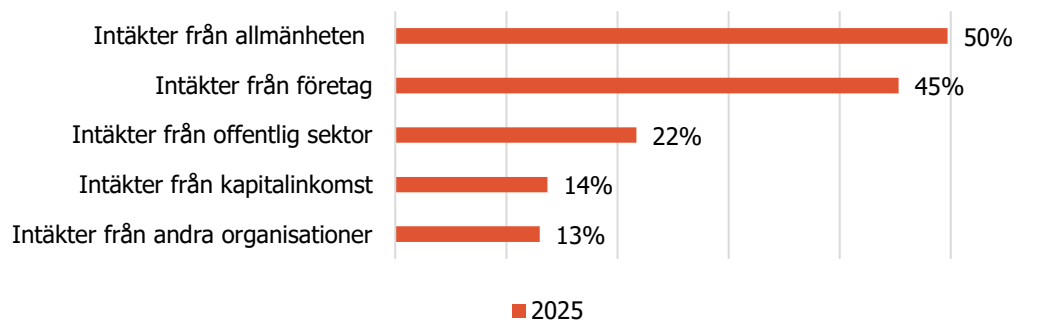
Uppsala kommun genomförde en reserverad upphandling för idéburna aktörer som överklagades av ett antal vårdföretag. I december 2025 stod det dock klart att överklagan slutligt avslagits genom att Högsta förvaltningsdomstolen inte tog upp ärendet. Kanske är därmed ett steg närmare en tydlig praxis etablerat.

3.2 Kapitalet

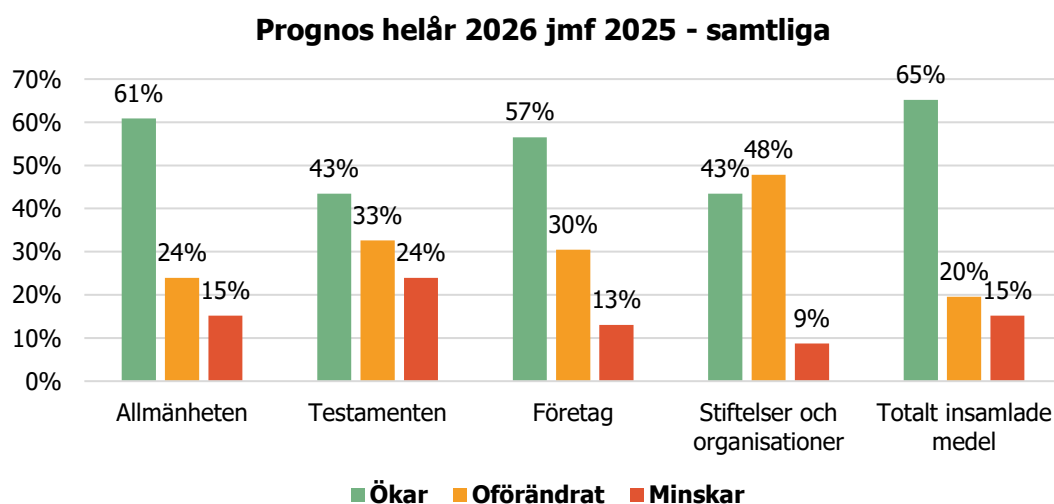
Förväntningar på näringslivet

Giva Sveriges och PwC:s enkät till ledare i civilsamhället visar att civilsamhällesledare har stora förhoppningar om att intäkter från företag ska öka under de närmaste åren. Tillsammans med intäkter från allmänheten är det den intäktsform som flest tror ska kunna öka, samtidigt som bara en tredjedel tror på ökade intäkter från offentlig sektor. Samma optimism återfinns bland Giva Sveriges medlemmar i prognosen för 2026. Där tror 57% på ökade intäkter från företag under 2026 jämfört med 2025.

Hur tror ni att följande intäktskällor kommer att utvecklas för er egna organisation under de närmaste 3-5 åren (andel som tror att det kommer att öka)

Figur 34. Källa: Enkät till ledare i civilsamhället 2025

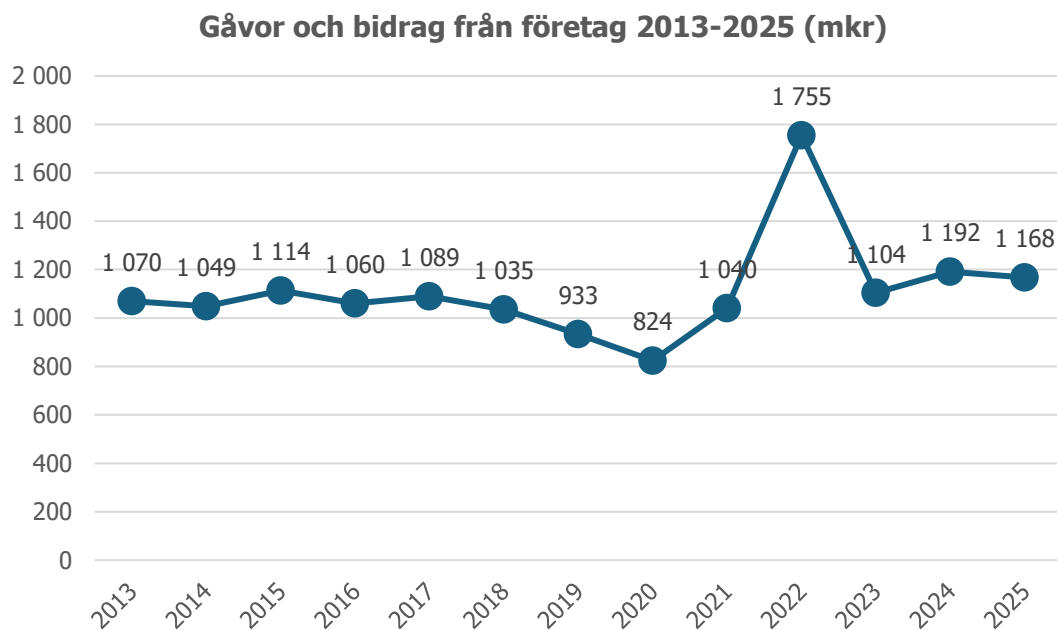

Figur 35. Källa: Giva Sveriges kvartalsstatistik Q4 2025

Att intäkter från företag ska öka är dock något som ledare och organisationer har haft förhoppningar om under en lång tid, och detta har ännu inte materialiserats i faktiska intäkter.

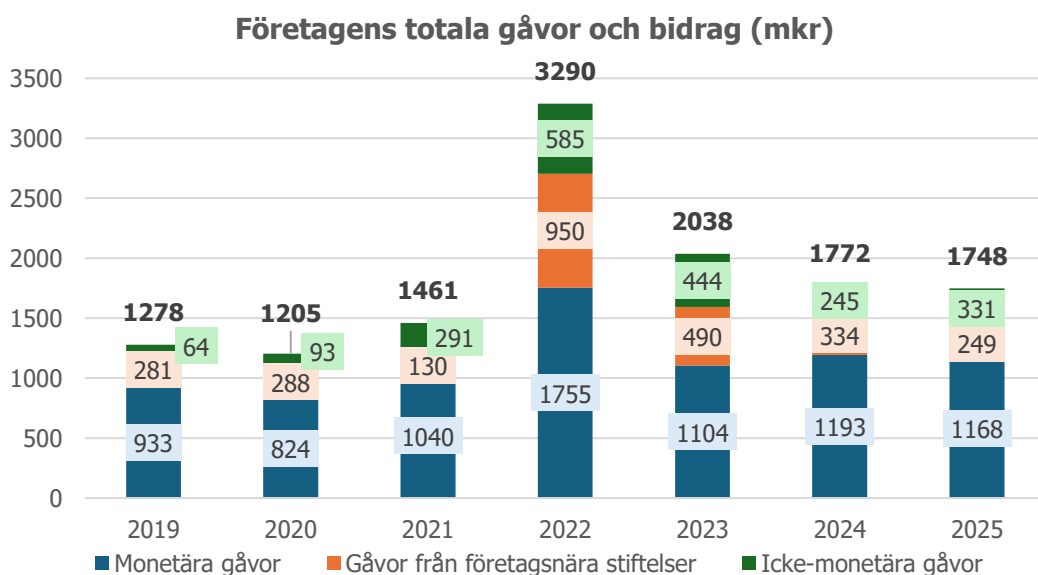
Näringslivet som givare

Ser man på det faktiska givandet i form av gåvor och bidrag från företag visar Giva Sveriges statistik att det skett en viss ökning sedan lägsta nivåerna i samband med pandemin 2020, men att ökningen sett över en längre period varit begränsad.

Figur 36. Källa: Giva Sveriges årsstatistik 2025

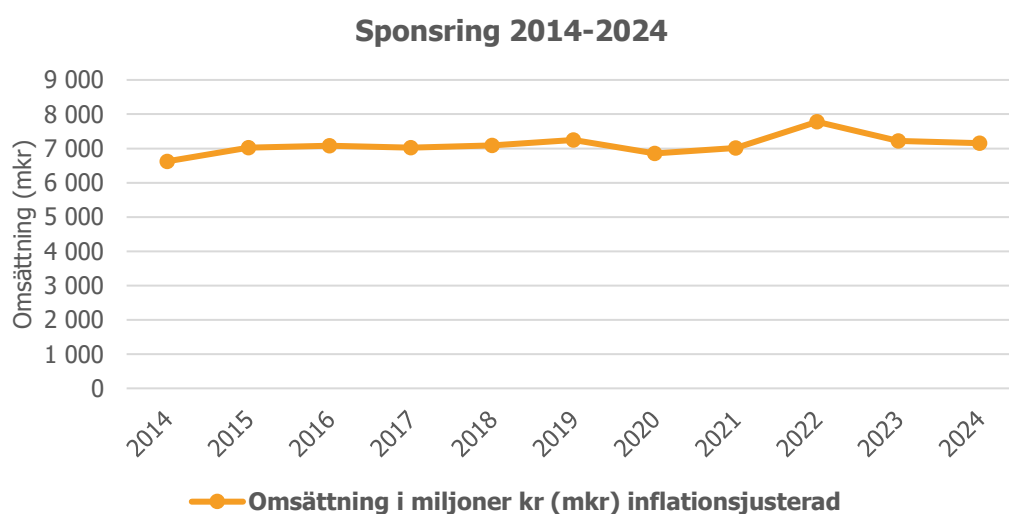
Denna graf beskriver dock inte fullt ut det utbyte som sker mellan näringslivet och ideella organisationer vad gäller gåvor och bidrag eftersom de 1,1 miljarder som gavs i gåvor och bidrag kommer direkt från företag. En del större företag gör också donationer genom närstående stiftelser. Företag kan också ge gåvor i icke-monetär form, exempelvis genom att donera varor, eller ge tillgång till kompetens eller andra resurser pro bono. Om dessa delar inkluderas framstår utvecklingen som mer positiv.

Figur 37. Källa: Giva Sveriges årsstatistik 2025

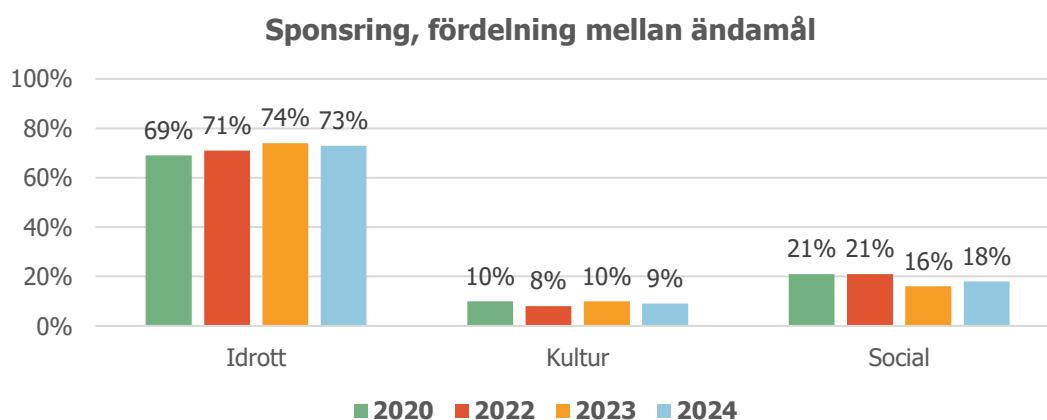
Näringslivet som sponsor

Betydligt större än de bidrag och gåvor som Giva Sveriges medlemmar erhåller från företag är den sponsring som olika delar av civilsamhället får del av. Denna statistik utgår från företagens perspektiv, där sponsring betraktas som ett alternativ till en marknadsinvestering. Precis som gåvor och bidrag minskade sponsringen i samband med pandemin och ökade i samband med den fullskaliga invasionen av Ukraina. Inflationsjusterat har sponsringsintäkterna i princip inte ökat över den senaste tioårsperioden.

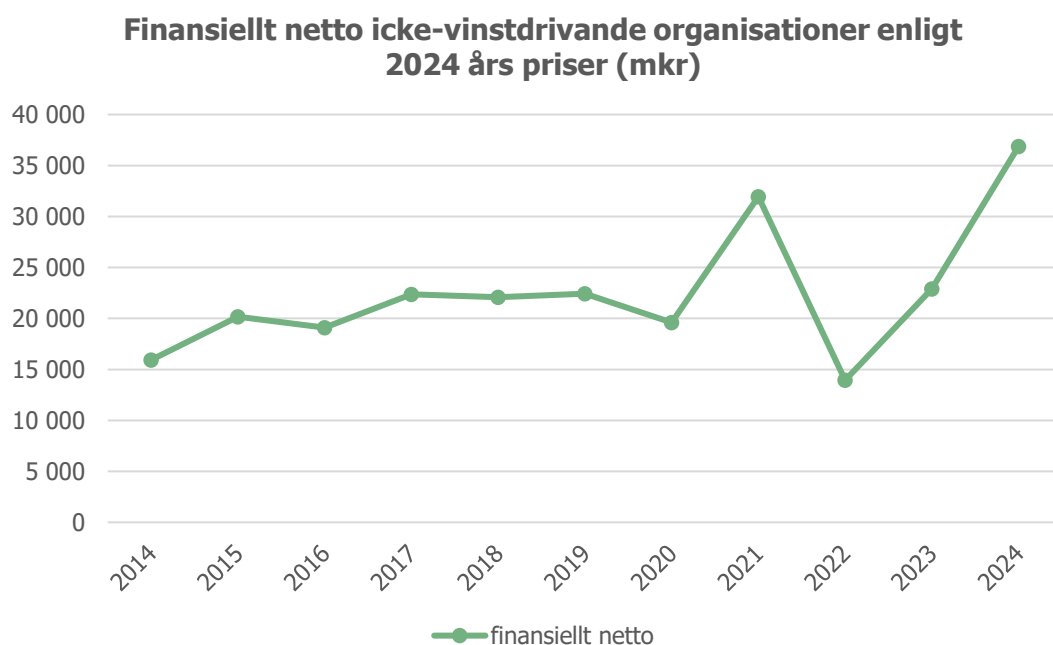
Figur 38. Källa: IRM Sponsring i Sverige 2024

Idrott tar den absolut största delen av sponsringskakan, och den fördelningen har sett ungefär likadan ut de senaste åren. Detta kan komma att ändras utifrån det slutbetänkande till sponsringsutredningen som släpptes i januari 2026 där förenklade regler för sponsring genom tydligare skatteregler för företag föreslås. Förslaget omfattar sponsring till allmännyttiga ändamål, som till exempel idrott, kultur och utbildning – medan politisk och religiös verksamhet exkluderas.

Figur 39. Källa: IRM Sponsring i Sverige 2024

Organisationernas egna kapital

Figur 40. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

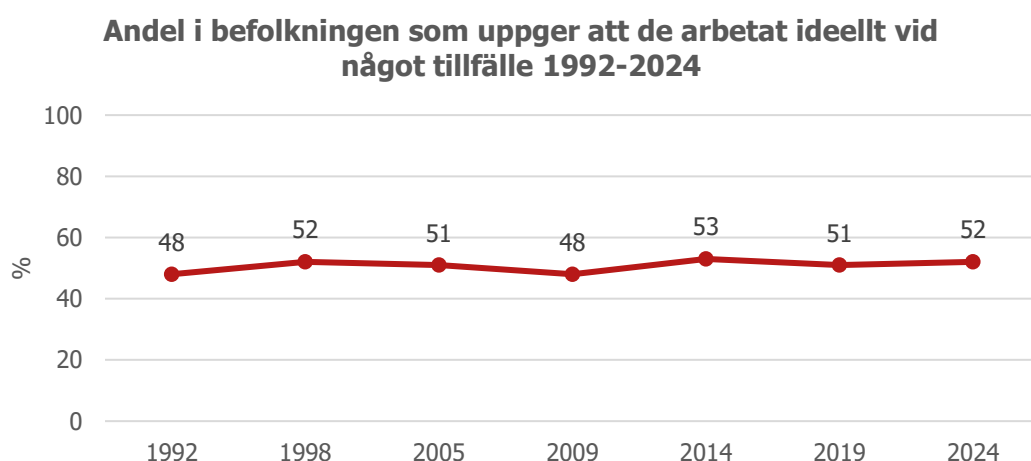
Förvaltningen av organisationernas egna kapital och det finansiella netto som detta genererar är sedan länge en viktig intäktskälla för civilsamhället. Detta netto är exempelvis tydligt större än insamlingen av gåvor från allmänheten och uppgår i genomsnitt under perioden 2013-2024 till 64% av medlemsavgifterna.

Det är viktigt att notera att denna resurs är mycket ojämlikt fördelad inom civilsamhället. Drygt hälften av finansnettot finns hos organisationer i ICNPO-kategorin utdelande stiftelser och insamlande verksamhet, och cirka 25 procent finns i kategorin bransch- och yrkesorganisationer samt fackförbund. Denna fördelning är naturlig. Stiftelser utgör i grunden en form av kapitalförvaltning, och särskilt fackförbund har ett betydande samlat kapital i sina strejkkassor. För övriga delar av civilsamhället är finansnetto inte någon särskilt viktig finansieringskälla på aggregerad nivå. Det hindrar dock inte att det för enskilda organisationer kan vara en viktig intäkt.

3.3 Medborgaren

Medborgaren och det ideella arbetet

Andelen svenskar som engagerar sig ideellt har varit stabil under de senaste 30 åren. Detta framgår av rapporten *Många bidrar, få orkar bära: Ideellt arbete i Sverige 1992–2024* från Marie Cederschiöld högskola. Under den perioden har ungefär hälften av befolkningen engagerat sig ideellt vid de tillfällen som engagemanget har mätts.

Figur 41. Källa: *Ideellt arbete i Sverige 1992–2024*

Antalet uppskattade timmar som arbetats ideellt var 2024 cirka 816 000, vilket skulle motsvara strax över 400 000 heltidstjänster över ett år.

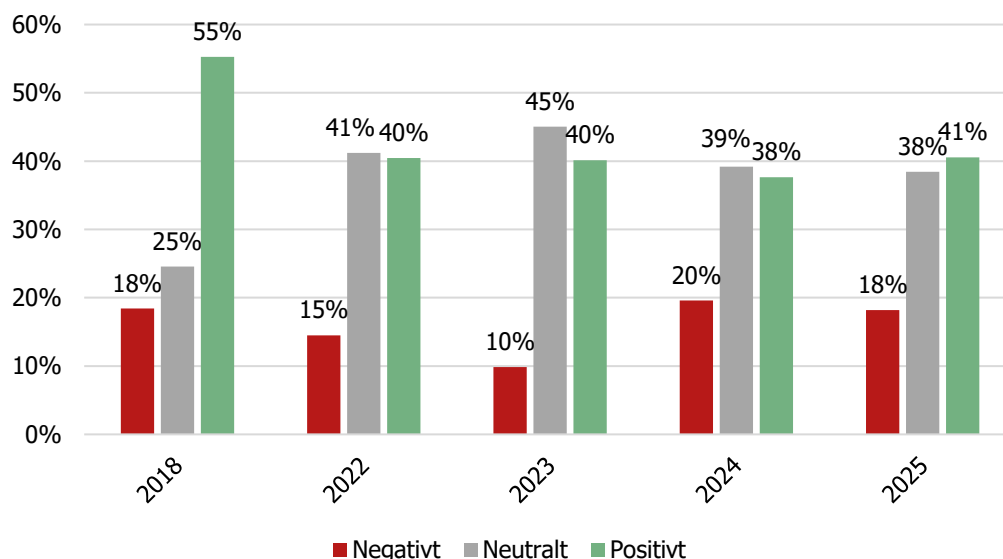
Tabell 8. Källa: *Ideellt arbete i Sverige 1992–2024*

Antal arbetade timmar (tusental) per år uppskattat utifrån andel som arbetar ideellt och uppskattade timmar per vecka

	2005	2009	2014	2019	2024
Totalt antal timmar (tusental)	634 071	670 427	733 222	882 214	816 090
Antal heltidstjänster (ungefärligt)	317 000	335 000	366 000	441 000	408 000

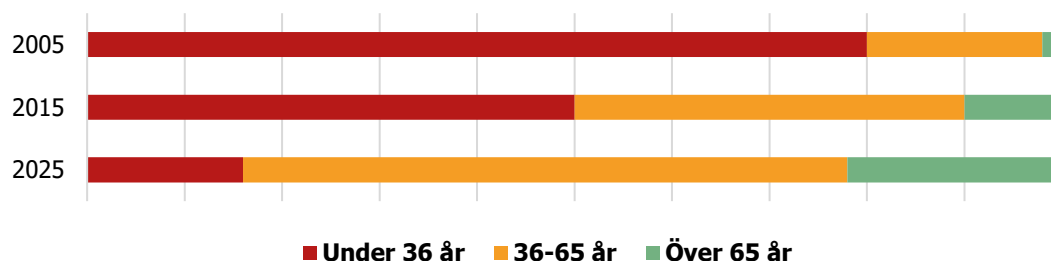
Trots denna stabilitet uttrycker ledare inom civilsamhället en viss oro för framtiden. Undersökningar visar att fler ledare än tidigare bedömer att engagemanget i den egna organisationen kan komma att minska. Samtidigt är det betydligt fler som har en positiv än en negativ syn på tillgången till ideellt arbete under de kommande 3–5 åren.

Hur bedömer du att engagemang från ideellt arbetande kommer att utvecklas för din organisation under de kommande 3-5 åren?

Figur 42. Källa: Enkät till ledare i civilsamhället

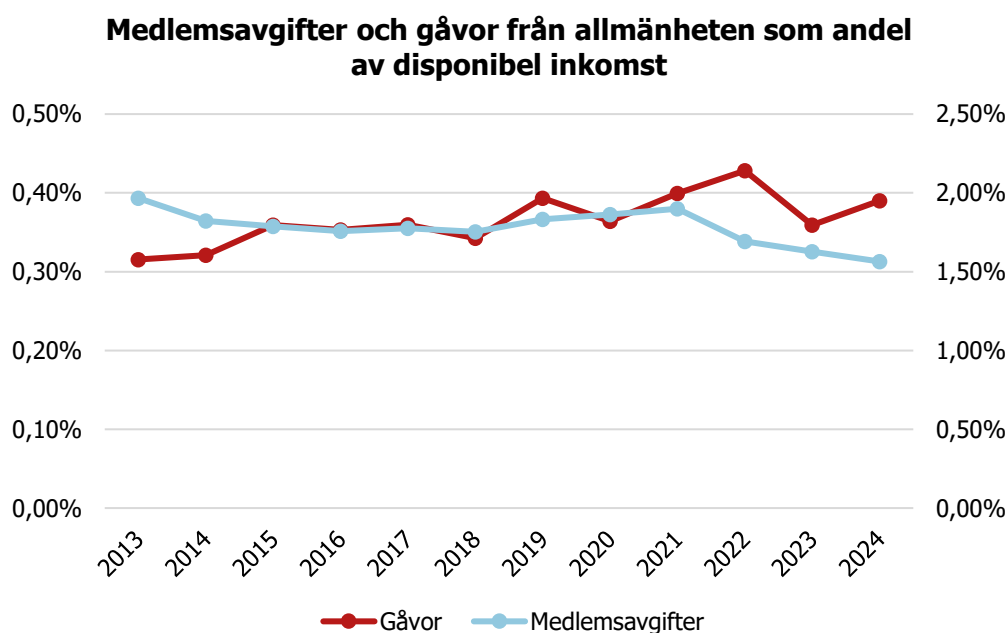
Ålder på de som engagerar sig via Volontärbyrå

Figur 43. Källa: Volontärbarometern 2025

Även sammansättningen av de ideellt engagerade tycks förändras. Data från Volontärbyrå visar att en allt större andel av de personer som engagerar sig är äldre. Det kan finnas flera förklaringar till denna utveckling, bland annat att Volontärbyråns verksamhet med tiden har kommit att spegla det ideella engagemanget i befolkningen som helhet bättre än tidigare. Oavsett förklaring ligger utvecklingen i linje med resultaten i rapporten *Många bidrar, få orkar bära*, som visar att en växande andel av det ideella arbetet utförs av äldre personer.

Medborgaren som finansiär

Figur 44. Källa: Svensk Insamlingskontroll och SCB

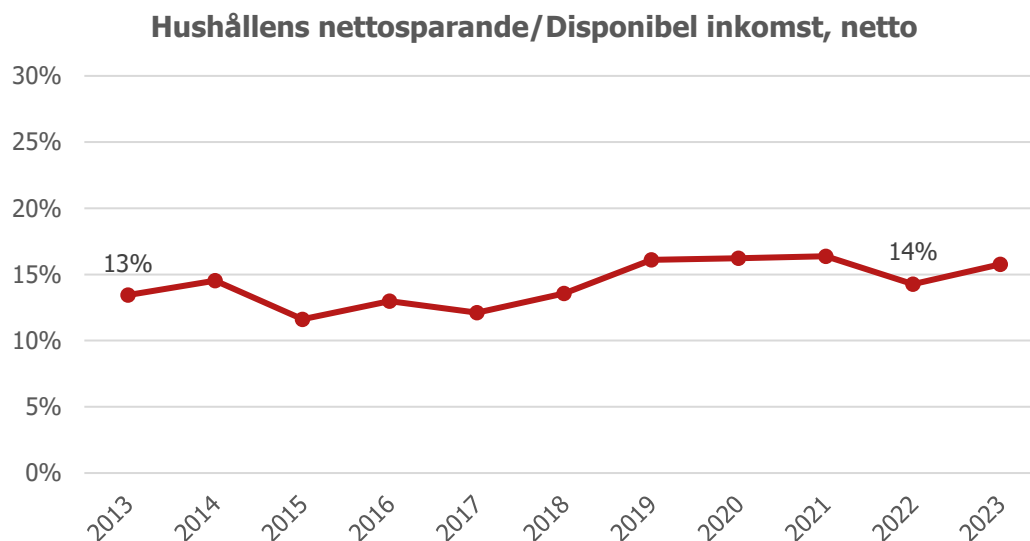
Diagrammet ovan visar hushållens betalningar av medlemsavgifter till civilsamhällets organisationer, exklusive Svenska kyrkan, samt gåvogivandet enligt Svensk Insamlingskontroll, båda relaterade till hushållens disponibla inkomster.

Båda kurvorna är relativt stabila över tid, men utvecklingen går i olika riktningar. Gåvogivandet har ökat med 12,5 procent under den senaste tioårsperioden, medan medlemsavgifternas andel av den disponibla inkomsten har minskat med 17,5 procent.

De senaste åren präglas av relativt stora svängningar, vilket sannolikt hänger samman med pandemin, kriget i Ukraina och den efterföljande höga inflationen. Samtidigt visar den långsiktiga utvecklingen att medlemsavgifternas betydelse successivt minskar, trots att hushållens samlade ekonomiska resurser har ökat. Utvecklingen tyder på att hushållens stöd till civilsamhället i allt högre grad kanaliseras genom gåvor snarare än genom medlemskap.

Som en jämförelse visar diagrammet nedan hur hushållens nettosparande¹³ utvecklats i förhållande till de disponibla inkomsterna. Här har utvecklingen varit stabil under perioden.

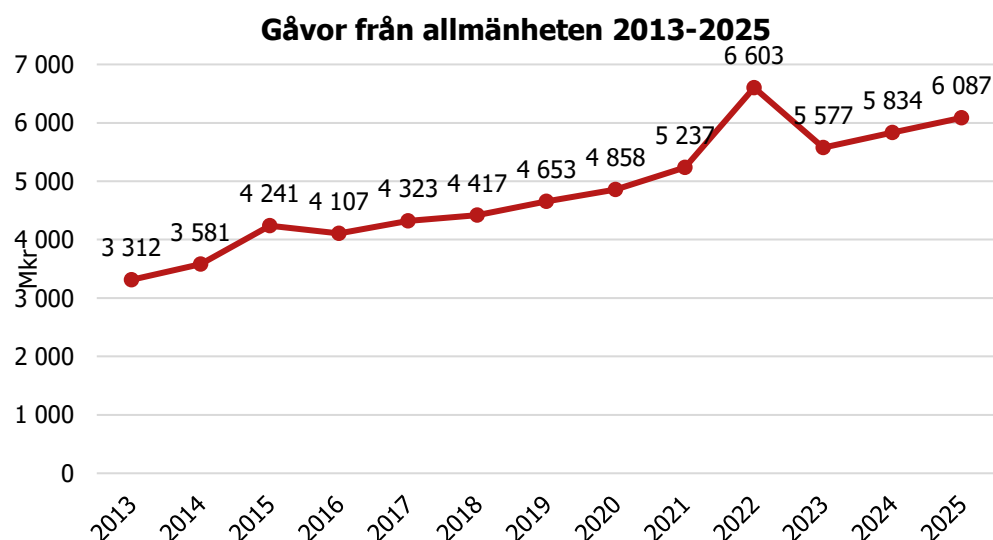
¹³ Definitionen i nationalräkenskaper är nettosparande=disponibel inkomst – konsumtion. Notera att medlemsavgifter och gåvor här räknas som konsumtion ur hushållens perspektiv.

Figur 45. Källa: SCB 2026, organisationernas ekonomi

Utvecklingen indikerar att hushållen sammantaget har ekonomiskt utrymme att öka sitt stöd till civilsamhället. De samlade medlemsavgifterna motsvarar endast omkring tio procent av hushållens årliga sparande.

Samtidigt sker en förskjutning i hur hushållens bidrag till civilsamhället ser ut. Som framgått ovan kommer en växande andel av finansieringen från avgifter för deltagande i verksamheter, medan medlemsavgifternas relativa betydelse minskar.

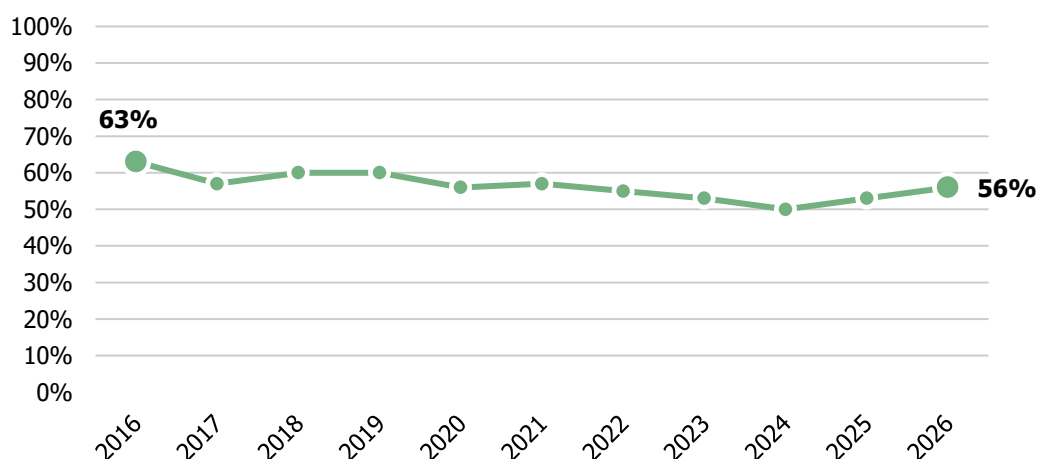

Figur 46. Källa: Giva Sveriges årsstatistik 2025

Allmänhetens givande genom gåvor, testamenten och minnesgåvor har ökat över tid. Särskilt tydlig är utvecklingen för gåvor från allmänheten, det vill säga regelbundna och

spontana gåvor exklusive testamenten och minnesgåvor, som har ökat i en stabil och nära nog linjär takt under det senaste decenniet. Den kvartalsstatistik som Giva Sverige samlat in för 2026 tyder på att denna ökning fortsätter.

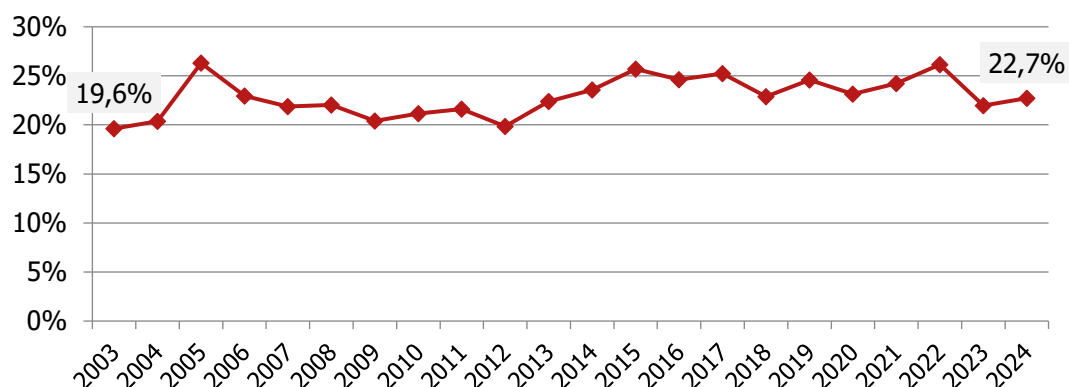
Andel bland svenskar 18-84 som skänkt pengar till ideella organisationer senaste sex månaderna

Figur 47. Källa: Givarbarometern 2026

Detta sammanfaller med att andelen svenskar som uppger att de har gett en gåva till en ideell organisation under de senaste sex månaderna återigen ökar. Efter en längre period av ekonomisk instabilitet, först under pandemin och därefter under lågkonjunkturen, tycks givandet bland allmänheten ha återhämtat sig. Frågan ställs i början av varje år och avser givande under de föregående sex åren. Resultatet för 2026 speglar därmed hur många som gav till en ideell organisation någon gång under andra halvåret 2025.

Glassindex

Figur 48. Källa: Svensk Insamlingskontroll och SCB 2026

När arbetet med denna rapport inleddes 2013 introducerades "Glassindex". Det är ett mått som jämför allmänhetens givande med hushållens konsumtion av glass och sötsaker. Syftet

är att belysa hur hushållen prioriterar mellan två typer av konsumtion som ligger utanför de nödvändiga behoven. Glassindex har varierat tydligt över åren. Hittills har nivån inte överträffat "toppåret" 2005 när tsunamin i Sydostasien ledde till ett historiskt högt givande.

Även om indexet har fluktuerat sedan dess och var högt även under 2022 till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, ligger det fortfarande relativt stabilt på drygt 22%.

Trenden för Glassindex har sett ut att vara uppåtgående, men med 2024 års data tillgänglig blir frågan att läsa trenden lite mer komplex. Skulle en trendlinje dras från 2015 skulle trenden i stället se nedåtgående ut, men över hela tidsserien är det fortsatt så att svenskarna spenderar mer och mer pengar på givande jämfört med konsumtion av glass och sötsaker.

Om rapporten

Rapportens källor

Offentligt tillgänglig statistik

- Ekonomifakta.se
- Statistiska centralbyrån (SCB)
- Sveriges kommuner och regioner (SKR)
- Svensk Insamlingskontroll (SIK)
- Upphandlingsmyndigheten

Giva Sveriges undersökningar

- Enkät till ledare i civilsamhället, 2018–2025, PwC/Giva Sverige.
- Givandet i siffror 2025, maj 2026, Giva Sverige.
- Nyckeltal för gåvor Q4 2025, februari 2026, Giva Sverige

Andra undersökningar

- "Givarbarometern 2026" Novus på uppdrag av Giva Sverige januari 2016–2026

Andra rapporter

- Fremia, "Fremiabarometern", 2025
- IRM, "Sponsring i Sverige", 2025
- SCB, "Det civila samhället", 2012, 2017, 2022, 2023, 2024
- Volontärbyrå, "Volontärbarometern", 2025
- Folkbildningsrådet, Svensk biblioteks förening & Studieförbunden i samverkan, "Vid vägs ände? Hur nedskärningar för folkbibliotek och studieförbund påverkar kulturens infrastruktur", 2025
- Marie Cederschiöld Högskola, "Ideellt arbete i Sverige", 2025
- MUCF, Villkorsrapporten 2025

Övriga källor

- Fremia - sammanställning av statsbudgetar/regleringsbrev avseende civilsamhället
- Budgetpropositioner 2024, 2025, 2026, Regeringskansliet
- Beställd data från SCB

Bilaga 1

UPPDELNING: UTGIFTSOMRÅDEN I BUDGETPROPOSITIONEN

Sociala trygghetssystem

- Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning
- Ekonomisk trygghet vid ålderdom
- Ekonomisk trygghet för familjer och barn
- Studiestöd
- Arbetsmarknad och arbetsliv (inkomststöd-delarna)

Välfärdstjänster

- Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- Utbildning och universitetsforskning

Statens kärnfunktioner

- Rikets styrelse
- Samhällsekonomi och finansförvaltning
- Skatt, tull och exekution
- Rättsväsendet
- Statsskuldsräntor m.m.
- Avgiften till Europeiska unionen

Stat → kommun

- Allmänna bidrag till kommuner

Ekonomins funktionssätt

- Kommunikationer
- Energi
- Klimat, miljö och natur
- Näringsliv
- Regional utveckling
- Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik
- Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Civilsamhälle, värderingar och social sammanhållning:

- Kultur, medier, trossamfund och fritid
- Integration och jämställdhet
- Internationellt bistånd

Säkerhet och suveränitet

- Försvar och samhällets krisberedskap
- Migration (gräns-, asyl och mottagningssystem)

Kontakt

Charlotte Rydh, Generalsekreterare

Telefon: 08-677 30 93 E-post: charlotte@givasverige.se

Mårten Palmefors, Ansvarig insikt och analys

Telefon: 08-677 30 97 E-post: marten@givasverige.se

Johan Sverker, Senior Rådgivare

Telefon: 0709-293917, E-post: johan@sverkerochsverker.se

Ladda ner rapporten på www.givasverige.se/kunskap